

स्वार्थका लागि पटक पटक सांसद अवरुद्ध गर्ने तर तलबभत्ता नछोड्ने !

रुषा थापा
करिव तीन वर्षअगाडि आम सर्वसाधारण कुन सहकारी वा कुन बैकले डिपोजिटको ब्याज बढी दिन्छ, भनी खोज्दै हिँडे । उनीहरूले जुन सहकारी तथा बैकले बढी ब्याज दियो, त्यहीमा आफ्नो रकम जम्मा गरे । कतिपय मानिसहरु त बिहान घरबाट खाना खाएर निस्किएपछि ब्याज बढी दिने बैक तथा सहकारी नै खोज्न जान्थे ।

यता, कतिपय भने मीटरब्याजमा पैसा लगानी गर्थे । यसरी काम नै नगरी बसिबसि पैसा आउने भएपछि उनीहरू काम खोज्नुभन्दा पनि ब्याज बढी लिने बैक, सहकारी तथा व्यक्ति खोज्ने गर्थे । व्यक्तिहरूलाई एक लाख कर्जा दिएर महिनाको ५ हजारदेखि ३० हजार रुपैयाँसम्म ब्याज असुल्ने । त्यो पनिब्याज सुरुमै काटेर मात्र ऋण दिने । यता, सहकारी तथा बैकले डिपोजिटको १६ देखि २२ प्रतिशतसम्म ब्याज दिने प्रलोभन देखाउने । एउटै घरमा सात वटासम्म सहकारी राख्दा एउटै बैकमा पाँच वटा समेत बैक राखिएको पाइन्थ्यो । यसरी उनीहरूबीच ब्याजको लागि हानाथाप हुने गर्थ्यो ।

यसरी बचतकर्तालाई महँगो ब्याज दिन्छु भनेपछि, बैक तथा सहकारिले पनि जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा कर्जा लगानी गरे । उदाहरणका लागि बजारमा ३० लाख मूल्य पर्ने जग्गालाई ५० लाख कर्जा दियो । सय रुपैयाँ कित्ता सेयरलाई ३२ सय कर्जा प्रवाह गर्‍यो । यता, ५ लाखमा विक्री नहुने गाडीलाई २० लाख रुपै याँसम्म कर्जा दियो ।

तीन वर्षअगाडि बैक तथा वित्तिय संस्थाहरूले घरजग्गा, गाडी र सेयरको कारोबारमा गिरावट नआउने दावीसहित यी क्षेत्रमा लगानी गरेका थिए । तर, पछिल्लो समय बजारमा मन्दी छापेको छ । घरजग्गा, गाडी र सेयरको कारोबार ठप्पै भएको छ । दुई वर्षअघि दुई करोडमा किनेर घडेरी अहिले त्यसको आधा मूल्यमा बेच्छुभन्दा समेत विक्री हुदैन ।

सेयर र गाडीमा पनि यही हालत छ । अहिले सहकारीहरु डुबेर भागेका छन् भने बैक टाट पल्टिएर कर्जा दिन नसक्ने अवसथामा पुगेको छ । आम नागरिकले सहकारी तथा बैकमा बचत गर्न छोडेका छन् । अनि हिजो बढी ब्याज खानका लागि सहकारी तथा बैकमा बचत

गर्नेहरुको आज रुवावासी भएको छ ।

ब्याज खान पैसा राख्दा उनीहरूको साँवा नै डुबेको छ । यसले कतिपय त सहन नसकेर आत्महत्या समेत गरिरहेका छन् । बुढोपाकाले भन्थे, ‘विस्तारै गएमा हिलो भएपनि गन्तव्यमा पुगिन्छ तर हतार गरेमा गन्तव्यमा पुग्नुभन्दा पनि दुर्घटनामा परिन्छ ।’ त्यसरी नै हिजो मानिसहरूले ब्याज आउंछ भनेर आफुसँग भएको सबै पैसा सहकारीमा जम्मा गरे । तर, सहकारी भागेपछि उनीहरु ‘घर न घाट’ को भएका छन् ।

लघुवित्त संघसंस्थामा बचत गर्नेहरुको पनि सहकारीकै बचतकर्ताको जस्तो हालत भयो । बैक र वित्तिय संस्थाका सञ्चालक, अध्यक्ष र कर्मचारी दलाली हुन् । उनीहरु पैसाको व्यापार गर्छन् । दलाल गर्छन् । एक करोड मूल्य पर्ने धितो राखेमा ६० लाख कर्जा दिन्छन् । त्यसमा ५–१० लाख छुट्टै घुस खान्छन् ।

ब्याज १६ देखि ४८ प्रतिशतसम्म लिन्छन् त २ प्रतिशत सेवाशुल्क अनिवार्य । यता, ऋणीले तीन किस्ता नतिर्नेवित्तिकै ४५–५० लाखमै एक करोडको धितो पचाइदिन्छन् । पछिल्लो समय बजारमा आएको मन्दीका कारण बैक तथा वित्तिय संस्थाले लिलाम गरेको घरजग्गा, गाडी र सेयर विक्री भइरहेको छैन । बजारमा घरजग्गा, गाडी र सेयर बेच्न चाहने पाइलैपिच्छे, भेटिन्छन् तर किन्ने कोही छैन । मालपोत र यातायात कार्यालयबाटै बजारमा कति मन्दी छ भनेर सजिलै थाहा पाउन सकिन्छ । अहिले मालपोत र यातायात कार्यालयमा दिनमा एउटा पनि घर वा गाडी नामसारी हुँदैन ।

त्यहाँका कर्मचारी भिँगा धपाएर वस्छन् । यी कार्यालयबाट उठ्ने राजस्व समेत दिनप्रति दिन घट्दै गएको छ । त्यस्तै, मन्दीका कारण व्यापार व्यवसाय पनि ठप्प भएको छ । जताततै सुनसान देखिन्छ । दुई वर्षअघिसम्म दिनमै लाखौको व्यापार गर्नेहरु अहिले कहिलेकाही त बहनी समेत नहुने बताउँछन् ।

दिनप्रति दिन कोठा, सटर र फल्याट खाली भइरहेका छन् । यता, बैकबाट ऋण लिएकाहरूले पनि दुई वर्षदेखि बैकको साँवाब्याज तिरेका छैनन् । व्यवसायी दुर्गा प्रसाई, ग्रस्त कथित धर्मगुरुको आरोपले धराने र नगरप्रमुखको रौं हल्लिन । भनौ धरानवासी र नगरप्रमुख साम्पाडको एकता विच कसैको केही चलेन, जस्तोसुकै हत्कण्डा अपनाए पनि आमधरानवासी नागरिक एकआपसमा विखण्डता र अतिवादी प्रवृत्तिको भण्डाफोर गर्दै अधि बढे, एक भएको उद्धोषसमेत गरे उल्टै आपसी सद्भाव र सहिष्णुता विगान्न चाहने धर्मभिरु र स्वार्थी तत्वको खुलेरै विरोध गरे । यसले धरानवासी एक भएको सन्देश दिँदै धरान उपमहानगरपालिकाको प्रमुख हर्क साम्पाडलाई लगाएको आरोप मिथ्या भएको सावित गरिदिए । त्यसरी धराने नागरिक अनि धरान नगरको विकासमा अहोरात खटिरहेका प्रमुख साम्पाडलाई कुनै न कुनै तवरबाट फसाउन खोजी रहेका स्वार्थी कुतत्वहरूले सरकारी जग्गा जुन सर्दु जलाधार क्षेत्रमा हरियाली बनाउन चालेको कदम

भाटभटेनी सुपरमार्केटका सञ्चालक मीनबहादुर गुरुङजस्ता ठुलठुल्ला व्यापारीहरूले नै बैकबाट लिएको ऋणको साँवाब्याज नतिरेपछि बैक डुब्ने अवस्थामा पुगेको छ ।

अहिले बैकमा बचतकर्ताको लाम लागेको छ । तर, पैसा राख्न नभई निकाल् । अधिकाश बैकले बचतकर्ताको एक लाख रुपैयाँ समेत फिर्ता गर्न सकिरहेको छैन । एक लाखको चेक लिएर गएमा बैक एउटावाट अर्को र अर्कोवाट पनि अर्को शाखा जानुस् भन्छ ।

उता, सहकारी त फ्न बचतकर्ताको रकम नै फिर्ता नगरी रातारात भागिहाल्यो । मुलुकभर दर्तामा रहेकामध्ये ९९ प्रतिशत सहकारी भागिसकेका छन् वा डुब्ने अवस्थामा पुगेका छन् । तर, यी सहकारीमा करोडौं बचतकर्ताको खर्बौ रकम नराम्ररी डुबेको छ । बचतकर्ताहरूको बिचल्ली भएको छ । उनीहरूको घरमा रुवावासी छ । मुलुकको अर्थतन्त्र डुबिसकेको अवस्थामा उद्योग वाणिज्य महासंघका नेताहरु आफु चर्चामा आउन कहिल्यै राष्ट्रपति त कहिल्यै प्रधानमन्त्रीसंग बसेर फोटो खिच्छन् । आम नागरिक उद्योग वाणिज्य महासंघका नेताहरूलाई व्यवसायी नभनी विचौलिया भन्छन् ।

उनीहरु जोसँग उद्योग छैन, त्यही व्यक्तिले आफुलाई उद्योगी भन्ने गरेको बताउँछन् । उनीहरूले बाहिरी मुलुकसँग सामान आयात गर्ने र कमिशन खाने सर्वसाधारणको आरोप छ । अहिले मुलुकको आर्थिक अवस्था ६५ वर्षअगाडिको अवस्थामा फर्किएको छ । बेरोजगारी हवात्तै बढेको छ । खाद्यान्नको मूल्य छोइनसक्नु छ । तर, अन्य व्यापार व्यवसायमा मन्दी छ । यस्तो अवस्थामा पनि घरजग्गा, गाडी र सेयरको कारोबार बढ्नु भन्नु बेकार छ । अहिले मानिसलाई दुई छाक खान धौधौ परेको छ । किन कसले किन्छ घरजग्गा, गाडी र सेयर । बैक तथा वित्तिय संस्थाले कर्जा दिदैन त मानिससँग आफैँ लगानी गर्न पैसा छैन ।

व्यापारहरु भन्छन्, ‘बहनी समेत हुन छोड्यो । अब कोठा र सटर नै छोड्छौं ।’ बाटोमा हिँड्दा जताततै टुप्पेट, कोठा खाली, सटर भाडामालगयत लेखिएका पोस्टरहरु देखिन्छन् । अर्थमन्त्री डा.प्रकाशशरण महतले मुलुकको अर्थतन्त्र सुधिएको

जतिसुकै दावी गरेपनि बजारमा बुझ्दा भन् भन् नाजुक अवस्थामा पुगेको छ ।

व्यक्ति वा बैक तथा वित्तिय संस्थाबाट लिएको ऋण तिर्न नसकेर कतिपय आत्महत्या गरिरहेका छन् त कतिपय सम्पर्कविहीन भएका छन् । यता, राजस्व संकलनमा गिरावट आएपछि विदेशीसँग लिएको ऋणको साँवाब्याज कसरी तिर्ने र सरकारी खर्च कसरी धान्ने भन्ने चिन्ता सरकारलाई परेको छ । अर्थविद्, विज्ञहरूले सरकारी कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरूको तलबभत्ता तथा सेवासुविधा कटौती गरी खर्चमा कमी ल्याउन सुझाव दिएपनि सरकार मान्दैन । अब विदेशी मुलुकसँग ऋण र अनुदान लिएर कतिन्जेल सरकारले सरकारी कर्मचारीलाई तलबभत्ता खुवाउँछ ? उनीहरूको माग पुरा गरिरहन्छ ?

अहिले जनताबाट चुनिएका जनप्रतिनिधिहरु मुलुकको आर्थिक अवस्था संकटतर्फ लागेको थाहा पाउँदापाउँदै तलबभत्ता र सेवासुविधा उपभोग गरिरहेका छन् । कुनै जनप्रतिनिधिले पनि तलबभत्ता त्यागेका छैनन् । अहिले प्रत्येक नेपालीको टाउकोमा ९० हजार विदेशी ऋण पुगेको छ ।

निजी संघसंस्था, होटल, पसल वा घरायसी काम गर्नेहरुले वर्षौ दिनदेखि तलब पाएका छैनन् । आज त साहुले तलब दिन्छ कि भन्ने आशामा उनीहरु भोकभोकै काममा जान्छन्, गाडी भाडा नभएर पैदल हिँड्छन्, दिनभरी काम गर्छन् तर तलब भने पाउँदैनन् ।

करिव तीन वर्षअघि आफ्नै घर र गाडी हुनेहरु बैक तथा वित्तिय संस्थाको ऋण तिर्न नसकेर आज कोठा भाडामा बस्छन् अनि सार्वजनिक यातायातमा यात्रा गर्छन् । यो अवस्था मन्दीकै कारण आएको हो । तर, राजनीतिक दलका नेताहरूलाई यसले केही असर पारेको छैन ।

उनीहरूलाई जसरी भएपनि सत्तामा कसरी पुग्ने भन्ने छ । अहिले सत्तामा बसेकाहरूलाई सत्ता छोड्न नपाए हुन्थ्योजस्तो भइरहँदा विपक्षीहरूलाई सदन कसरी अवरुद्ध गर्ने भन्ने छ । २०७४ सालमा ९ महिना सांसद अवरुद्ध भयो । तर, सबै राजनीतिक दलहरूले तलबभत्ता लिए । अहिले ३७ दिन सांसद अवरुद्ध हुँदा पनि कुनै राजनीतिक दलहरूले तलबभत्ता छोडेनन् । भक्तपुर

पर्न जाँदा धरान तथा नगरप्रमुख थप चर्चा कै शिखरमा पुगे । तर त्यो जग्गा व्यक्तिगत नभै सट्टाभर्नामा उपलब्ध सरकारी जमिन भएको तत्कालको सरकारी अभिलेखबाट पाइएको छ । अतः त्यस्ता सरकारी जग्गा हड्प्ने दलाल, निहीत स्वार्थीहरूलाई अब कानुन बमोजिम कारवाही अघि बढाउने पर्दछ । चाहे तिनीहरु हर्क साम्पाडकै अहिले बनेका कथित अनुयायी नै किन नहुन ? उता न्यायालयले पनि तत्कालीन समभ्फदारी अनि सम्भौताका कागजातको मिहीन अध्ययन गरी सरकारी वा व्यक्ति को हो भन्ने निष्कर्ष सप्रमाण सहित अदालतले आदेश दिन सक्नु पर्छ, तब मात्र आमनागरिकको आस्था न्याय सम्पादन गर्ने न्यायिक क्षेत्र भरोसा योग्य बन्न सक्ला । अन्यथा प्रश्नै प्रश्न मात्र उठिरहने छ । यिनै-तिनै असल-खराब कार्यले धरान अनि धरान नगरप्रमुख साम्पाड चर्चामा रहिरहेका छन् ।

अर्थतन्त्र

राष्ट्र बैकद्वारा ६ वर्षे विकास ऋण पत्र जारी

काठमाडौँ - नेपाल राष्ट्र बैकले १० अर्व बराबरको विकास ऋणपत्र हिजो आइतबार जारी गरेको छ । सरकारले उठाउने आन्तरिक ऋणका रुपमा राष्ट्र बैकले हिजो ६ वर्ष अवधिको विकास ऋण पत्र २०८५ ‘ज’ जारी गरेको हो ।

बैक तथा वित्तीय संस्था, गैर-बैक वित्तीय संस्था, बीमा कम्पनी, सङ्गठित संस्था र सर्वसाधारण नागरिकलेसमेत विकास ऋण पत्र खरिद गरेका छन् । राष्ट्र बैकका अनुसार ऋण पत्रको व्याजदर बोलकबोल माध्यामबाट निर्धारण गरिएको छ । सो ऋण पत्र धितो राखी कर्जासमेत लिन सकिनेछ । आइतबार १० भदौ दिउँसो ३ बजेसम्म बोलकबोल भएको ऋण पत्र आज सोमबार ११ भदौमा निष्काशन हुँदैछ । अर्धवार्षिक रुपमा ब्याज भुक्तानी हुने यो ऋण आगामी पत्रको साँवा भुक्तानी २०८६ साल ११ भदौमा हुनेछ । घटीमा पचास हजार र बढीमा कूल निष्काशित रकमको सीमामा नवढाई रू पचास हजारले भाग गर्दा नि:शेष भाग जाने अंकमा खरिद भएको जनाइएको छ । यो ऋण पत्र खरिदका लागि व्यक्ति तथा संस्थाले बोलकबोल प्रक्रियाअन्तर्गत प्रतिस्पर्धी वा अप्रतिस्पर्धी कुनै एक बोलवालाको रुपमा मात्र भाग लिएका थिए ।

राष्ट्र बैकबाट इजाजत पत्र प्राप्त वाणिज्य बैक, विकास बैक र वित्त कम्पनीले प्रतिस्पर्धीको रुपमा भाग लिन पाएनन् ।

नेपालमा केपीएमजी इन इण्डियाले सहकार्य गर्ने घोषणा

काठमाडौँ - एकेडेमी अफ क्यापासीटी डेभलपमेन्ट अफ नेपाल र इण्डियाको व्यावसायिक संस्था केपीएमजी इन इण्डियाले नेपालमा आईएफआरएस, वित्त तथा लेखा, व्यवसायिक सहकार्य तथा डिजिटल विश्लेषण लगायतको क्षेत्रमा सहकार्य गर्ने घोषणा गरेको छ । ती संस्थाले गतिशील सिकाइ र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संयुक्त रुपमा सञ्चालन गर्न सहकायार्थ घोषणा गरेको हो । क्षमता विकास कोर्षहरु सञ्चालन गरी व्यक्तिगत र संस्थागत सीप तथा ज्ञान वृद्धि गर्नु यस साभ्फेदारीको प्रमुख उद्देश्य रहेको जनाएको छ । यस प्रकारको सहकार्य घोषणाले नेपालको वित्त तथा लेखा प्रणाली क्षेत्रको निरन्तर सिकाइ र क्षमता अभिवृद्धिको वातावरण निर्माण गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने छ । यस समभ्फदारीमा केपीएमजीका तर्फबाट एशोसियट पार्टनर शुभ्रो भट्टाचार्य र एसीडएनका तर्फबाट संस्थाका प्रबन्ध निर्देशक नारायण सुन्दर सिल्पकारले भर्चुअली हस्ताक्षर गरेका थिए । यस साभ्फेदारी अन्तर्गत सिकाइ विकास र प्रवाहमा विज्ञको रुपमा परिचित केपीएफजीले वित्त तथा डिजिटल क्षेत्रमा लामो अनुभव भएका विशेषज्ञहरुको समूहले स्थापना गरेको नेपालको प्रमुख प्रशिक्षण संस्थाहरू मध्ये एक, एकेडेमी अफ क्यापासीटी डेभलपमेन्ट अफ नेपालसँग सहकार्य गर्ने छ। सो सहकार्यको मूख्य उद्देश्य नेपालमा आईएफआरएस, वित्त तथा लेखा, व्यवसायी सहकार्य तथा डिजिटल विश्लेषण लगायतको क्षेत्रमा क्षमता विकासको विभिन्न कोर्षहरुको सञ्चालन गराउने रहेको छ। यी कोर्षहरु डिजिटल, भौतिक वा संयुक्त रुपमा नेपालको आवश्यकता अनुसार सञ्चालन गरिने छन् । यस रणनीतिक समभ्फदारी बारेमा टिप्पणी गर्दै शिल्पकारले भने “एसीडीएन र केपीएमजी इन इण्डीया विचको सहकार्यले नेपालको सिकाइ र क्षमता अभिवृद्धि परिदृश्यमा गहिरो प्रभाव पार्ने लक्ष्य राखेको छ। दुवै संस्थाको सामूहिक विशेषज्ञता र स्रोतहरू प्रयोग गरेर यस समभ्फदारीले तालिम प्रदान गर्ने लक्ष्य राख्नका साथै समभ्फदारीले मापनयोग्य सीपहरू, परिणाममुखी सिकाइ कार्यक्रमहरू र वास्तविक विश्वस्तरका आवश्यकताहरू सम्बोधन गरी व्यक्ति र संस्थाहरूलाई आफ्नो दक्षता बढाउन र राष्ट्रको विकास र सफलतामा योगदान दिन क्षमता प्रदान गर्नेछ ।”

एसीडीएन र केपीएमज इण्डिया विच भएको रणनीतिक साभ्फेदारीले नेपालमा सिकाई र विकास अवसरको नयाँ युगको थालनी गर्ने विश्वास लिइएको छ । यो साभ्फेदारी अनुसार सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुमा प्रशिक्षार्थीहरूले केपीएमजी इण्डियाका व्यवसायिक अभ्यास गर्ने विज्ञहरु द्वारा शतप्रतिशत प्रत्यक्ष रुपमा दिइने कक्षाहरुमा सहभागी हुन पाउने छन् । व्यवसायिक अभ्यास गर्ने विज्ञहरु प्रशिक्षकका रूपमा राख्नुको मुख्य कारणमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई अनुभवमूलक, व्यवहारिक तालिम प्रदान गर्ने रहेको छ । यो सहकार्यको बारेमा केपीएमजी इण्डियाको एसोसियट पार्टन सुभ्रो भट्टचार्यले “एसीडीएनसँग पार्टनसीप गर्न पाउँदा उत्साहित भएका छौं र हाम्रो सहभागिताले नेपालमा सीपको अभावलाई पूर्ती गर्ने पुलको रुपमा सहयोग गर्ने छ । हाम्रा कार्यक्रमहरु लक्षित वर्गको आवश्यकता अनुसार निर्माण गरिएका छन् । हाम्रा कार्यक्रमबाट वर्तमान व्यवसायिक वातावरण अनुकूल परिवर्तन हुन सक्ने गरी क्षमतायुक्त जनशक्ति निर्माण गर्ने प्रयास गर्ने छौं ।”

एसीडीएन विभिन्न क्षेत्रहरूमा गहन अनुभव भएका विज्ञद्वारा स्थापित नेपालको प्रमुख प्रशिक्षण संस्थाहरू मध्ये एक संस्था हो ।

यसले व्यक्तिगत र संस्थागत रुपमा प्रशिक्षार्थीहरूको सीप र ज्ञान वृद्धि गर्न उच्च गुणस्तर, व्यापक र अनुकूल प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ । बैक तथा वित्तीय संस्थाहरु, कर्पोरेट क्षेत्र, विकास क्षेत्र, सरकारी निकाय, सूचना सुरक्षा तथा साइबर सेक्युरिटीको क्षेत्रमा विशेष फोकस गर्दै यी क्षेत्रमा उच्च तहका विज्ञहरु उत्पादन गर्ने लक्ष्यका साथ काम गरिरहेको जनाइएको छ ।

साल्ट ट्रेन्डिङ कपेरिशन लिमिटेड

द्वारा प्रवर्द्धित

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्ट्याण्डर्डको त्रिज बाटिद, दमर कोट नै बीसमा टिलको जल्लो जसको १ लट्ठको हो.जकाय
 - उच्च गुणस्तरको टेकुलेटर
 - पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक थिल जसको रिलिफलेटर
 - कम्प्युटर प्रसिधित वल्वे पलान्ट, तौलमा लोडि आनक हुल्लोले

मेट्रो काठमाडौं अन्तिम उपपट्टिज सिमिटेड
 को.पो.बो.बस्ति
 को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति
 को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति
 को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति

ग्याँस

को.पो.बो.बस्ति
 को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति
 को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति
 को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति को.पो.बो.बस्ति

मुन्धुम

भाषा- लिपि, संस्कार-संस्कृति, धर्म-कर्म लगायतका विविध पक्ष बारे जानकारी लिन “मुन्धुम मासिक” खोजीखोजी पढौं !!

मासिक

बुवा पहिले चराजस्तै, पछि गुँडजस्तै

सुदज किराती

सपनाको संयोगले म त्रसित भएको छु । आमाको मृत्युअघि र बुवाको मृत्युअघि मैले देखेको सपनाको संयोगको प्रश्न मेरो मनमा घरी-घरी आइरहन्छ ।

आमाको मृत्यु अघिल्लो रात मलाई रातभरि निद्रा लागेन, असिनपसिन भइरहें । गर्मीले छट्पट्-छट्पट् भइरह्यो । उज्यालो हुने बेला बल्लतल्ल निदाएछु ।

कस्तो अचम्मको सपना देखेछु । सपना थियो- म खोलाको बगरमा हिंड्दै थिएँ । मेरो शरीरमा लुगा रहेनछ । एउटा वर्को जस्तो ओढेको थिएँ । कपाल रुमालले बाँधेको थिएँ । खाली खुट्टा घामले वेस्सरी पोल्दै थियो । सम्भें सपना प्रतिकात्मक रुपले दुरुस्तै क्याप्ट्री अर्थात बरखी बारेको जस्तै थियो ।

आमा त्यही दिन बित्तुभयो । बुवा बित्तु केही दिन अगाडि पनि फेरि मैले त्यस्तै सपना देखे । त्यो रात पनि मलाई रातभरि निद्रा लागेन, असिनपसिन भइरहें । गर्मीले छट्पट्-छट्पट् भइरह्यो । भोजपुरको टक्सार विमानस्थल टर्मिनल भवन शिलान्यासको लागि गएको थिएँ । त्यो रात यस्तो सपना देखे- म अस्पतालमा रहेछु । मेरो एउटा खुट्टा काट्ने अप्रेशनको तयारी गरेर डाक्टरहरू यताउति गरिरहेका रहेछन् । सपनामै मान्छे विपनाको तर्कना गरिरहन्छ । म विपनामा भए जस्तै त थिएँ । लौ जिन्दगीभर अब एउटा खुट्टाले कसरी पो हिँड्ने भनेर म बडो चिन्तित भएँ । फ्ल्याँस्स भर्जिभिएँ । हुन पनि हो, मेरो यात्राको एक खुट्टा जस्तै मेरो जीवनको मूल पिलर जस्तै बुवा हुनुहुन्थ्यो ।

यता बुवालार्इ आईसीयूमा सारेको भनेर सखारै फोन आयो । मनमा चिसो पस्यो । ला ! अब के हुने हो ? आमा बित्तु अगाडिको समय र सपना, बुवा आईसीयूमा सारेपछिको सपनाको संयोग मिल्ने हो कि भनेर अगुलोले कुटिएको कुकुर विजुली चम्किँदा तर्सिएभैं घरी-घरी तर्सिरहँ ।

घरबाट फोन आयो कि त्यसले मेरो सातो लिन्थ्यो, बुवालाई केही भइहाल्यो कि भनेर । म भोजपुरबाट रातारात काठमाडौँ आएँ । आएको केही दिनपछि बुवा बितिहाल्लुभयो । भन्छन्, सपना त सपनै हो । त्यो विपना हुनै सक्दैन । म त दार्शनिक रूपले भौतिकवादी हुँ । परमात्मा, ईश्वर र सपनामा विश्वास गर्दिनँ । खाली कर्ममाथि विश्वास गर्दछु । त्यो संयोग हो या मानिसको छैटौँ इन्झीय हो ।

सपना के हो, म ठिक वैज्ञानिक निष्कर्षमा पुगेको छैन । मेरा लागि यो जिज्ञासाको विषय भने अवश्य भएको छ ।

धेरै मान्छे मर्दछु भन्ने लागेर होला जीवनको अन्तिम अवस्थामा आँसु भार्दछन् । यो सुन्दर संसार, यो सुन्दर पृथ्वी, यहाँका नातागोता छाडेर मान्छे मन चाहँदैन होला ! छाडेर जाँदा उसलाई पीडा हुन्छ होला र मान्छे जीवनभरिको सम्बन्ध छाड्न चाहँदैन र त तरक्क आँसु भार्दछन् । बुवालाई भेट्न जब

वीर अस्पतालको आईसीयूमा पुगें, उहाँले पनि मलाई देखेपछि आँसु भार्नुभयो ।

मलाई लाग्यो, बुवा मृत्यु चाहनुहुन्नथ्यो । र, दुई थोपा आँसु झारिरहनुभएको थियो । दुई आँखा बन्द गर्नुअघि झरेको अन्तिम दुई थोपाले धेरै कुरा बोले जस्तै लाग्यो ।

बुवालाई बचाउने सक्दो कोसिस त गरिरहेकै थिएँ । आफ्नो आँसु भार्नु भन्दा हेर्नु पीडा भयो । सायद बुवाले आफ्नो जीवन सिनेमाको रिल जस्तै सररँ दिमागमा उतारेर शरीर छाड्दैछु भनेर आँसुले भनिरहनुभएको थियो ।

मेरो पनि बुवासँगका अविस्मरणीय क्षण सिनेमाको रिल भैं दिमागमा घुमिरहेको थियो । हामी दुवैको दिमागमा सिनेमा

नै थिए, तर दृश्य फरक-फरक थिए । एक जनाको सिनेमा जीवनको थियो अर्कोको सिनेमा मृत्युको थियो ।

स्थिति भन्न पीडादायक हुँदै थियो । बुवा उता रोइरहनुभएको थियो । म यता रोइरहेको थिएँ ।

बुवाले आँसु देख्नुहोला र भन्न नरमाइलो होला भनेर म भने सकेसम्म आँसु छातीमै रोकिरहेको थिएँ । आँसु छातीमै रोक्दा टाउको दुख्दो रहेछ । म रुन नसकी टाउको दुखाउँदै थिएँ ।

डाक्टरले नाम बोलाउँदा पनि ‘ला बुवा रहनुभएन’ भन्ने भावले झर्किरहेको थिएँ ।

मेरो राष्ट्रिय जिम्मेवारी थियो । तर परिवारको कुराले भन्न बढी पीडा हुँदोरहेछ । मनमा बुवाको दृश्य हिँडिरहेको थियो, तनमा राष्ट्रको काम ।

यस्तैमा वीर अस्पतालको शय्यामा भदौ ६ गते बिहान ४:४१ मा बुवाले अन्तिम सास छाड्नुभयो । मसँगै छेउमै थिएँ । बुवा यही हुनुहुन्छ । बुवाको सास कहाँ गयो गयो, लापता भयो ।

फेरि सपनाको संयोगले नराम्रोसँग तर्सायो ।

बुवाले मेरो बालखकालमा पटक-पटक भन्नुभएथ्यो, ‘म मरेपछि मलाई नगाड्नु, मलाई जलाउनु, बेलायतमा त लास एकै छिनमा मसिनमा जलाउँछ, यहाँ त्यस्तो त छैन ।’

बुवाले भनेको समयमा इलेक्ट्रिक शवदाह बनेको थिएन । आज बुवा बिच्दा संयोगले आफ्नै मन्त्रालय अन्तर्गत परेको पशुपतिकै इलेक्ट्रिक शवदाह गृहमा बुवाको अन्तिम दाहसंस्कार गरेर म फर्किएँ । शोकभित्रको संयोगले सन्तुष्ट पनि छु । बुवाको सपना साकार भयो ।

जब मान्छे हुँदैन, उसै लार्इ बढी सम्भन्छ मनले । घर आएँ । बुवाको वेड खाली थियो । पहिले, बुवा ऐया-ऐया भनेर कराउनुहुन्थ्यो । आज त्यही ऐया-ऐया सुन्दर संगीत भैं लाग्यो । आज त्यो सुन्न पाए पनि हुने थियो भनेर मेरो मनले भनिरह्यो । लाग्यो, घर पनि रिक्तो भयो र मन पनि रिक्तो भयो ।

बुवासँगका यादगार क्षणले भनै मन भक्कानिएर आयो र साथी आँसुलाई बनाएँ । दुवै आँखाका आँसु साथी भए । सम्झिरहें पुराना अतीत । सम्भें,

बुवासँग एक यात्राको समय ।

म सानै थिएँ । बाटो उकालो थियो । समय झिसमिसै साँझ, अँध्यारो अँध्यारो हुँदै जाँदै थियो ।

बाटोमा उकालो निस्कँदै गर्दा चौतारामा पुगियो । त्यहाँ पुग्दा बुवाले आफूले लगाएको कोट देखाउँदै सोध्नुभयो, ‘यो कोट मैले लन्डनबाट ल्याएको हुँ, यो कोट मलाई कति सुहाउँछ हेर त छोरा ?’

मैले भनें, ‘आहा कस्तो राम्रो ! धेरै राम्रो देखिन्छ बुवा !’

उहाँले फेरि सोध्नुभयो, ‘म फलानोको बुवाभन्दा राम्रो देखिन्छु कि फलानोको बुवा राम्रो देखिन्छ ?’

मैले भनें, ‘हजुर तपाईं धेरै राम्रो, सुहाएको राम्रो पनि देखिन्छ ।’

हिंड्दै आउँदा साँझ भक्कक पर्दै गयो । बुवाले उकालो बाटोमा सम्फाउँदै भन्नुभयो । मैले उहाँको कुरा सुनिरहें, बुवा बोल्दै जानुभयो । भन्नुभयो, ‘बाबु ठूलो मान्छे बन्नु ।’

के गर्दा ठूलो मान्छे हुन्छ र कस्तोलाई ठूलो मान्छे भन्ने उहाँलाई अत्तोपत्तो थियो या थिएन, उहाँले ठूलो बन्नुपर्छ मात्र भन्नुभयो । बुवाले सपना त दिनुभयो, त्यसको जाने बाटो दिनुभएन । एक बाबु हुनुको नाताले सन्तानप्रतिको पवित्र अन्तरहृदयको आवाज थियो त्यो । अक्सर सबै बुवाहरू छोराछोरीलाई ठूलो भएको देख्न चाहन्छन् ।

हिंड्दै जाँदा उहाँले के सम्फनुभयो कुन्रि, एक्कासी भन्नुभयो, ‘पछि तँ यो बाटोमा हिंड्छस्, लेक-बेंसी गर्छस्, म त मरिजान्छु, मैले भनेको कुरा सम्झिन्छस् र ? तँ मेरो यादमा रुन्छस् होला ।’

उहाँले त्यसोभन्दा मैले मृत्युलाई नराम्रो गरी सम्भेको थिएँ । मेरो बुवाको लास कल्पनामा देखेको थिएँ ।

त्यतिबेला कल्पनाको लास थियो । आज मैरै अगाडि विपनाको लास थियो । त्यतिबेला कल्पनाले रुफेको थिएँ । आज विपनाले भिजायो ।

जब पशुपतिमा बुवाको सद्गत गरेर घर आएँ, मलाई लाग्यो- पहिले बुवा चरा जस्तै हुनुहुन्थ्यो । पछि गुँड जस्तै हुनुभयो, यही अनुभूति फेसबुकमा पनि पोस्ट्याएँ ।

बुवाले आफ्नो पेन्सन थापेर फर्केको दिन सबै बच्चालार्इ नाना र खाना लिएर आउनुहुन्थ्यो । धरानबाट चार दिनको बाटो छिचोल्दै मासु, पाउरोटी, मसला बोकेर घर आउनुहुन्थ्यो । चराको गोजी नभए जस्तै बुवाको पनि पेन्सन थापेर फर्केपछि गोजी हुँदै नथ्यो । आमा भन्नुहुन्थ्यो, ‘सामान हैन पैसा ल्याउनुपर्दैन, यत्रो ऋण तिर्नुछ !’

‘बाँचुन्जेल खाने हो मरे पछि के पत्तो ?’ बुवा भन्नुहुन्थ्यो ।

चराले चुच्चोमा च्यापेर बचेरालार्इ खुवाए भैं बुवाले हाम्रो लागि धरानदेखि खाना र नाना ल्याउनुहुन्थ्यो । माउ गुँडमा फर्किएपछि रमाएका चराका बचेरा जस्तै हामी बुवा घर म फर्किएँ । शोकभित्रको संयोगले हाम्रो चाँचाँ-चुँचुँ नै उहाँको खुशी थियो ।

आमा बित्तुभएको केही वर्षदेखि बुवा थला पर्नुभयो । बुवा विस्तारै चराबाट गुँड भएर जानुभयो । बुवाले सिर्जना गरेको संसारमै हामी रमाइरहेथ्यौँ । बुवाको ब्रिटिश आर्मीको पेन्सन आउँथ्यो । त्यसले नै हामी चरा भैं उडेर काठमाडौँ आएर बस्यौँ । बुवाको त्यो पेन्सन हाम्रो लागि घामपानी छल्ले एक आधार भयो । ६ भदौ २०८० देखि त्यो गुँड पनि भत्कियो । चराको आफ्नै नियम छ । चराले पुरानो गुँडको मर्मतसम्भार गर्दैन । सृष्टिको लागि नयाँ गुँड निर्माण गर्दछ ।

चराबाट मान्छेले सिकनुपर्ने एउटा पाठ यो पनि रहेछ ।

बुवासँग विछोडको त्यो दिन बिहानदेखि दिनभर बुवा चरिनद्रामा सुतिरहेको भैं लाग्यो । हेरिरहनुभएको छ, मस्त सुतिरहनुभएको छ । हामी पनि त हरेक दिन यसरी नै सुतेर बिहान उठ्छौँ र कुनै दिन उठ्दैनौँ ।

बुवाको वरिपरि सयौँ मान्छे आउँदा पनि बुवा ब्यँभनुभएन । सुतिरहनुभएको बुवामाथि देशको सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड, सम्पूर्ण देशका मन्त्रीहरू र सयौँले श्रद्धाञ्जली व्यक्त गरिरहनुभएको थियो ।

मैले सानैमा बुवाले भनेको सम्भें । बुवाले भनेको ‘ठूलो मान्छे’ यस्तै होला । देशको प्रतिष्ठित मान्छेले बुवालार्इ खादा, माला र अबिर लगाइरहनुभएको थियो । यी सबै हुँदा पनि बुवा शान्तले सुत्नुभयो । तर, हामी भने अशान्त भइरह्यौँ ।

‘मर्नुभन्दा बहुलाउनु निको’, मृत्युदेखि डराएर बनेको उखान हो । मान्छेलाई मृत्युभन्दा जीवन प्यारो हुन्छ । जीवन हुँदा धेरै लार्इ धेरै सहयोग गर्न सकिन्छ । मृत्युपछि त शोक र सम्फना मात्रै रहन्छ ।

जीवनका पलपलमा मृत्यु र जीवन संगसँगै हिँडिरहेकै हुन्छ । ट्राफिक लाइटमा एकातिरबाट जाने र अर्कातिर रोकिने जस्तै हाम्रो जीवन पनि उसैगरी चलिरहेको हुन्छ । जब जीवनले रातो बत्ती देखाउँछ । मृत्यु हरियो बत्ती बाग्दै वेपत्ता बर्तिन्छ, कहिल्यै नभेटिने गरी ।

मृत्युको शोकले थप शोक हुनुहुन्न भन्नेमा म पूर्ण सचेत छु । मैरै गाउँको एक घटना सम्भन्छु ।

खेती किसानमा आधारित गाउँले जीवन । असारे मासु, मानो खाएर मुरी उब्जाउने समय । खेतीपाती चकाचक चलिरहेको थियो । २२ जनाको परिवार भएको एक घरमा बाबुको मृत्यु भयो । एक त शोक, अर्को समय अनुसार पौष्टिक आहार खान नपाउने ।

सामाजिक संस्कार अनुसार १३ दिन नुन बार्नेपर्ने, त्यसैले होला कमजोर बुहारीको नौ दिनमै मृत्यु भयो । जुठो बार्ने समय डबल भयो । असर घर्कियो । साउन परिवारको कमजोर शरीरले कामै गर्न सकेन । घरमा मान्छे मात्र घटेन, सारा खेतबारी बाँभो भयो । बालीनाली पनि घट्यो । मृत्युपछि मृत्यु ख्प्टिएर, शोकमा शोक ख्प्टिएर उनीहरू विलापमा बसे ।

वर्षेनि अन्न बेच्ने परिवार अर्को वर्ष खानै नपुगेर बसाइँ सर्े । सम्पन्न भरिलो परिवार एकै वर्षमा विपन्न फोस्रो भए । यो घटनाले पृथ्वीलार्इ त कति क्षति पार्‍यो थाहा भएन, गाउँ उजाड भयो, परिवार ध्वस्त भयो र गाउँलेको मन नै अमिलो भयो ।

मृत्युले एकछिन तर्साए पनि बाँच्नेहरू जीवनमा फर्कनै पर्दछ । यसले मेरो मनमा शोकलार्इ शक्ति र सिर्जनामा बदल्दै, शोकका दिन छोट्याउँदै मानव जीवनमा समर्पित गर्नुपर्दछ भन्ने गहिरो गरी छाप पारिरहेछ ।

भनिन्छ- विश्वमा एक मिनेटमा औसत १०४ जना र नेपालमा प्रत्येक तीन मिनेटमा एक जनाको मृत्यु हुन्छ । यति धेरै मृत्युमा लामो शोक मनाउने प्रचलनले सिर्जना, समय, शक्ति र सम्पत्तिको मृत्यु भएको छैन र ? मृत्यु जीवनको लागि हुनुपर्दछ । जिउनेलार्इ सजिलो बनाउने मृत्यु हो । मृत्युको फरक परिभाषा हुनुपर्दछ ।

मैले पनि मेरो बुवा बितेपछि धेरै दिन यो र यसो भनेर बिताउने विचार गरिनँ । भनेर त मरेर गइगयो । बाँकी जीवन बाँच्नेको निम्ति हो भनेर म काममा आजै देखि फर्कें । अनलाइनखबरबाट

अन्तर्राष्ट्रिय

पाकिस्तानी डाक्टरलार्इ अमेरिकामा १८ वर्षको जेल

न्युयोर्क - इस्लामिक स्टेट (आईएसआईएस) सँग सम्बन्ध राखेको र अमेरिकामा आक्रमणको योजना बनाएको आरोपमा एक पाकिस्तानी डाक्टरलार्इ १८ वर्षको जेल सजाय सुनाइएको छ । एच-१बी भिसामा अमेरिकामा काम गर्ने ३१ वर्षीय डाक्टरको नाम मोहम्मद मसूद हो। अदालतका कागजातहरूका अनुसार, मसूद पाकिस्तानमा लाइसेन्स प्राप्त मेडिकल डाक्टर थिए र ज्ज्ञ भिसा अन्तर्गत रोचेस्टर, मिनेसोटाको मेडिकल क्लिनिकमा अनुसन्धान सहयोगीको रूपमा काम गरिरहेका थिए। मसूद सन् २०२० को सुरुमा आईएसको सम्पर्कमा आएका थिए।

मसूदले गत वर्ष अगस्टमा दोषी स्वीकार गरेका थिए र वरिष्ठ न्यायाधीश पल ए म्याग्नससनसमक्ष उनलार्इ सजाय सुनाइएको थियो। तर, मसूदले १८ वर्षको सजायको पूर्ण अवधि भोग्नु पर्दैन। सजायस्वरूप पाँच वर्ष सरकारी निगरानीमा बस्नुपर्नेछ । मसूदले इन्टरनेटमा भुटो पहिचान बनाएर लगातार अमेरिकाविरुद्ध अभियान चलाएका थिए। उनी सामाजिक सञ्जालमा आइएस नेतृत्वसँग पनि सम्पर्कमा थिए।

मसूदले संयुक्त राज्य अमेरिकामा “एक्लो ब्बाँसो” आतंकवादी हमला गर्ने इच्छा पनि व्यक्त गरे। उनले आइएस नेताहरूलार्इ अमेरिकामा आक्रमण गर्न अपिल गरेका थिए । मसूदको योजना उसले एकलै तोडफोड गर्ने थियो। त्यही वर्षको फेब्रुअरीमा, मसूदले शिकागो, इलिनोइसबाट जोर्डनको राजधानी अम्मानको लागि विमानको टिकट किनेका थिए। त्यहाँबाट उनले सिरिया गएर आइएसको क्याम्पमा तालिम लिने योजना बनाएका थिए । मसुदले आफ्नो योजना रद्द गर्नुपर्‍यो। किनभने जोर्डन सरकारले कोरोना भाइरसको फैलावट रोक्न सबै उडान रद्द गरेको छ । मसुद केही महिनापछि पक्राउ परे।

जनवरी दृष्टण र मार्च दृष्टण को बीचमा, मसूदले आतंकवादी संगठनमा सामेल हुनको लागि आफ्नो विदेश यात्रालार्इ सहज बनाउन इन्क्रिप्टेड सन्देश अनुपयोग प्रयोग गर्‍यो। मसूदले इस्लामिक स्टेट अफ इराक र अल-शाम (आईएसआईएस) मा सामेल हुने आफ्नो इच्छाको बारेमा धेरै बयान दिए र नामित आतंकवादी संगठन र यसको नेताप्रति वफादारीको वाचा गरे।

फ्रान्सले करोडौँ खर्च गरी मदिरा नष्ट

एजेन्सी - युरोपेली देश पेरिस फ्रान्सले मदिरा नष्ट गर्न करोडौँ युरो खर्च गर्ने समाचार स्रोतहरूलेउल्लेख गरेको छ । युरोपेली देश फ्रान्स राम्रो वाइनको लागि संसारभर प्रसिद्ध छ । यद्यपि युरोपेली देश अहिले अत्यधिक उत्पादनको समस्यासँग जुधिरहेका छन् । युरोपियन युनियनले यसअघि फ्रान्सलार्इ आफ्नो वाइन नष्ट गर्न १६ करोड युरो लगभग २३ अर्व रुपैयाँ रकम विनियोजन गरेको थियो । फ्रान्सेली सरकारले अतिरिक्त मदिरा नष्ट गर्न र उत्पादकहरूलार्इ सहयोग गर्न कुल २ सय मिलियन डलर (२६ अर्व रुपैयाँ) खर्च गर्ने निर्णय गरेको छ । समाचारमा जनाइए अनुसार वर्तमानमा फ्रान्सका प्रमुख वाइन उत्पादन गर्ने क्षेत्रका वोर्डहरूले धेरै मुद्दाहरू सामना गरिरहेका छन्, जसमा उपभोक्ताको बानीमा परिवर्तन र नयाँ जीवनको दिनचर्यामा आएको परिवर्तनले संकट सिर्जना गरेको छ।

कोभिड-१९ महामारीको प्रभावले वाइन उद्योगको समस्या पनि बढिरहेको छ । विश्वभरका रेस्टुरेन्ट र बार बन्द भएपछि मदिराको बिक्रीमा ठूलो गिरावट आएको छ । वीवीसीको रिपोर्ट अनुसार युरोपेली आयोगको तथ्यांकले यो वर्ष युरोपमा मदिराको खपतमा ठूलो कमी आएको देखाएको छ । त्यस मध्ये इटाली ७ प्रतिशत, स्पेन १० प्रतिशत, फ्रान्स १५ प्रतिशत, जर्मनी २२ प्रतिशत र पोर्चुगल ३४ प्रतिशतले घटेको छ । तथापि, यस अवधिमा युरोपेली संघ ब्लकमा वाइन उत्पादन ४ प्रतिशतले बढेको छ । स्टाटिस्टाका अनुसार फ्रान्सले सन् २००५ र २०२१ को बिचमा वाइन खपतमा २५ प्रतिशतले गिरावट आएको देखाएको छ जबकि, फ्रान्समा वाइनको माग घटेको छ।

यसको पछाडिको मुख्य कारण भनेको ग्राहकहरूले अन्य प्रकारका तरल पेय पदार्थहरू जस्तै गैर अल्कोहल पेय र क्राफ्ट बियरमा पैसा खर्च गर्नु हो। गार्डियनले गत वर्ष रिपोर्ट गरेको थियो कि फ्रान्स विश्वव्यापी स्तरमा गैर अल्कोहल पेयहरूको लागि सबैभन्दा छिटो बढिरहेको बजार हो ।

भ्रामक समाचार सम्प्रेषण गर्ने चलखेलप्रति चिन्तित छु- पोप भ्याटिकन सिटी

सिन्ध्वा) - पोप फ्रान्सिसले जनमतलार्इ प्रभावित पार्ने उद्देश्य पत्रकारिताको प्रमुख अपराधको संज्ञा दिएका छन् । फ्रान्सिसले इटालियाली पत्रकारहरूलार्इ पत्रकारिता पुरस्कार प्रदान गर्न आयोजित एक कार्यक्रमलार्इ सम्बोधन गर्दै, “गलत सूचना पत्रकारिताको पहिलो पाप र गल्ती हो ।” एक समझदार सञ्चारक मानिने पोपको अंग्रेजीमा अनुवादित अंशमा ‘पाप शब्दमा फर्केर सञ्चारमाध्यमको चार कुर्महरूलार्इ सूचीबद्ध गरेका छन् । “गलत सूचना, जब पत्रकारिताले नराम्रो तरिकाले सूचित गर्दैन वा सूचित गर्दैन; निन्दा (कहिलेकाहीं पत्रपत्रिकामा यो प्रयोग गरिन्छ); मानहानि, जो निन्दा भन्दा फरक छ तर कसैको सम्मानलार्इ गर्दछ; र चौथो भ्रष्टचारप्रति लालायित हुनु पत्रकारिताका प्रमुख चार गलत कार्य हुन् ।” “उदाहरणका लागि, जनमत निर्माण गर्नका लागि भ्रामक समाचार सम्प्रेषण गर्नेहरूको चलखेलप्रति म चिन्तित छु, विशेषगरी युरोपले युक्रेनमा जारी युद्धसँग जुधिरहेको बेला ‘जिम्मेवारीको पुनर्जागरण’ गर्न आग्रह गर्दछु । पोपले भने, “शान्तिको आवाजलार्इ स्थान दिन र अन्य द्वन्द्वजस्तै यस (युक्रेन युद्ध) लार्इ अन्त्य गर्न सबै पक्ष प्रतिबद्ध हुनेछन् भन्नेमा म विश्वस्त छु ।” विश्वका एक अर्व ३० करोड क्याथोलिक धर्मावलम्बीको सन् २०१३ मा प्रमुख बनेदेखि नै ८६ वर्षीय फ्रान्सिसले सञ्चारकर्मीसँग व्यापक अन्तरक्रिया गर्दै आएका छन् । यसै वर्षको शुरुमा डिज्नी प्लस प्रसारण सेवामा ‘कन्भर्सेसन विथ द पोप’ नामक डकुमेन्ट्री सार्वजनिक गरिएको थियो ।

“मातृभाषाको उन्नति नगर्ने जातिको पतन र विनाश हुन धेरैबेर लाग्दैन ।”
- बाल गंगाधर तिलक

“नारी मात्र पुरुषको पत्नी होइनन्, उनी राजनीतिक नेता, कार्यकर्ता पनि हुन् ।”
- कृष्णकाया

सम्पादकीय

राजनीतिक संकटको मोचन हुने सम्भावना न्यून

मुलुकमा अझै राजनीतिक संकटको मोचन हुने सम्भावना नदेखिरहेको अवस्था छ । किनकि सत्ता घटक आठ दलीय गठबन्धन भित्रै सरकारको कामकारवाही र कर्तव्य माथि नै एकअर्का बिच शंका-उपशंकाको दृष्टिले हेर्ने गरिएको छ । यस्तै आरोप-प्रत्यारोप लगाइने गरिएको छ । जबकि सरकारले सत्तारुढ दलहरूकै छलफल, सहमति र आमनागरिकको चाहना-भावना अनुरूप कमिशनखोर, कालाबजार, घुसखोर, तस्कर, ढिलासुस्ती, भ्रष्टाचार लगायतका विकृतिको अन्त्यका लागि चालेको कदम प्रति प्रश्न उठिरहनु हो । त्यसैगरी सत्तापक्ष कै विसंगतिजन्य क्रियाकलापमा लागेका सांसद र नेतालाई पक्राउ गर्दा सरकार नै ढाल्ने जस्ता अभिव्यक्ति प्रकाश हुनुले पनि यसको पुष्टि गर्दछ । यदि त्यसो नहुने हो भने त, आमनागरिक अनि कानुनतः कुकार्यमा संलग्न सत्ता घटक हुनु वा प्रतिपक्षी कोही पनि दोषीलाई कानुनी दायरामा ल्याउने पर्दछ नकि, उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिनु हुन्न भन्ने पक्षमा मतैक्यता हुने पर्दछ । तर यहाँ त सत्तापक्षको मात्र होइन प्रतिपक्षकै त्यस्ता जनद्रोही, जनविरोधी कुकर्ममा लागेका कथित जनप्रतिनिधिलाई उन्मुक्ति दिनका लागि नै चालु संसद देखि सडकसमेत अवरुद्ध हुने गरेको दृष्टान्त प्रशस्तै देख्न सकिन्छ । यस्ता गतिविधिले आमनेपाली नागरिक अनि राष्ट्रकै विकास, समृद्धि र सुशासन, शान्ति र अमन चयनमासमेत खलल पुग्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ । त्यसर्थ त्यस्ता जनविरोधी, देशद्रोही, नालायक कर्मकाण्डीको विरुद्ध सत्तारुढ हुन् वा विपक्षका जो-कोही नेता, कार्यकर्तालाई जनकारवाही स्वरूप कानुनी दायरामा ल्याउन सक्नु पर्दछ । राजनीतिक दलको ठूला-साना, प्रभावशाली जो-सुकै किन नहुन ? जसले जनघात र राष्ट्रघात जस्ता कुकार्य गरेका छन्, तिनलाई कानुनी कठघरामा उभ्याउँदै नसियत दिनै पर्दछ । यसका लागि सरकारले अघि सारेको कानुनी कारवाहीप्रति मुलुकका सत्ता घटक हुन वा प्रमुख प्रतिपक्ष, प्रतिपक्ष सबैले एक्यबद्धता जनाउदै निष्पक्ष छानबिन र अनुसन्धानमा सहयोग गरी राष्ट्र अनि नागरिकका शत्रुलाई सदाका लागि मैजार गर्ने तर्फ क्रियाशील हुन सक्नु पर्छ । तब मात्र आमनेपाली नागरिक, सरोकारवाला, जो-कसैले सरकार अनि प्रमुख प्रतिपक्षसमेतका राजनीतिक दलको सही मूल्याङ्कन हुन सक्ने छ । यसले सरकार, प्रमुख प्रतिपक्ष, प्रतिपक्ष अनि सरकार घटककै मापन जनस्तरमा उच्च हुँदै जानेमा दुईमत नहोला । यसो गर्दा आउदो दिनदेखि भागिएको विसंगति-विकृतिको जरा सविस्तार निर्मूल हुँदै जानेमा विश्वस्त रहन सकिन्छ । यता मुलुकको संकटपूर्ण राजनीति अवस्था न्यून हुँदै संधीयता, लोकतन्त्र, गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता, समानुपातिक समावेशीलगायतकाको पिलर अझ मजबुत र स्थिर बन्दै अघि बढ्न सक्ने कुरामा ढुक्क हुन सकिनेछ । यसले मुलुकको अस्थिर र संकटपूर्ण राजनीतिक अवस्थालाई चिदै स्थायित्व र स्थिरता तर्फ उन्मुख बनाउला कि भन्ने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

नेपाल आर्मी, इण्डियन आर्मी, ब्रिटिस आर्मी, सिंगापुर प्रहरीलगायत विभिन्न शारीरिक फिटनेशको लागि हामीलाई सम्झनुहोस् ।

MASTER RAJESH RAI
Owner/Training Director

GURKHA FITNESS & EDUCATION CENTRE

Seti Badh Marga Deep-16, Pokhara
+ 977 - 61 - 442292, 442293
+ 977 9803370473
E-mail : rajrajesh56@yahoo.co.uk
www.facebook.com/gurkhatraining

भेषराज पोखरेल

अहिले देशमा एक पछि अर्को गर्दै भ्रष्टाचारका काण्डहरू बाहिर आइरहेका छन् । कतिपय भ्रष्टाचारका काण्डहरू पहिले देखिँका छन्, पछिल्लो समय एक पछि अर्को गर्दै थपिँदै गएका छन् । यी भ्रष्टाचारका काण्डहरूमा एक पछि अर्को गर्दै सत्तारुढ दल कांग्रेस, माओवादी र प्रतिपक्ष दल एमालेका नेताहरू र उनका परिवारको नाम आएका छन् । कतिपय प्रत्यक्ष त कतिपय अप्रत्यक्ष रूपमा जोडिएर आएका छन् ।

लोकतन्त्रको यात्रामा लामै संघर्ष गरेका यी दलका नेताहरूको नाम भ्रष्टाचारका काण्डमा एक पछि अर्को गर्दै आउँदा शीर्ष नेताहरूले भने उनीहरूलाई कारवाही गर्नुको साटो जसरी पनि बचाउ गर्न खोजिरहेको देखिएको छ । भ्रष्टाचारका मामिलामा आफ्ना परिवारजन तथा नजिकका नेताहरूको नाम जोडिएर बाहिर आउँदा उनीहरूको अभिव्यक्ति, अनुसन्धान गरिरहेका प्रहरी अधिकृतहरूको औचित्यहीन तथा अस्वाभाविक सरुवा जस्ता कुराले यसलाई पुष्टि गरेको छ । यस्तो अवस्थामा प्रजातान्त्रिक दल कांग्रेस र कम्युनिष्ट दलहरू एमाले, माओवादीले देशमा सुशासन ल्याउला, विकासलाई गति देला ? जनताको जीवनस्तर सुधार्ला ?

सुशासन, विकास, कानुनी राज्यको स्थापना गर्ने भनेको भ्रष्टाचारलाई समाप्त गर्ने, अनियमिततालाई रोक्ने तथा भ्रष्टाचार तथा अनियमितता गर्नेलाई तत्काल छानबिन गर्दै कारवाही गरेर हो । विकासका समग्र पक्ष यही भ्रष्टाचार र अनियमिततासँग जोडिएका हुन्छन् । कानुनी राज्य स्थापनाको विषय पनि यिनै कुरासँग जोडिएको हुन्छ । अहिले डरलाग्दो घोटाला तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमै नेपालकै बेइज्जत हुने नक्कली भूतानी काण्डको अनुसन्धान गरिरहेका प्रहरी अधिकृतलाई औचित्यताविहीन र असमयमा

सरुवा गरियो । कांग्रेसको शीर्ष नेतृत्व बोलेन मात्रै होइन त्यही शीर्ष नेतृत्वको चाहना अनुसार नै त्यस्तो काम गरिएको समाचार आइरहेका छन् । उच्च नेतृत्वकै परिवारको नाम जोडिएकाले त्यसो गरिएको अड्कल काट्न कठिन छैन ।

यसमा प्रतिपक्षी दल एमालेले कुनै प्रतिक्रिया जनाएन । उसले क्विन्टल सुन काण्डको छानबिनका लागि उच्चस्तरीय आयोगको माग गरेर संसद नै अवरोध गर्नतिर लागिरह्यो । कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवा पत्नी तथा तत्कालीन गृहमन्त्री बालकृष्ण खाँण पत्नीको नाम जोडिनासाथ यो काण्डले अर्कै मोल लिन थालेको थियो । अन्त्यमा अनुसन्धानमा सक्रिय प्रहरी अधिकृत नै सरुवा गरेर अझ कमजोर बनाउन लागि जस्तो देखिएको छ । अर्को, बालुवाटार काण्डमा पूर्वप्रधानमन्त्रीहरू बाबुराम भट्टराई र माधव नेपालसँग सामान्य रूपमा औपचारिकता पूरा गर्न बयान लिएर सीआईबीले सरकारी वकिलको कार्यालयमा प्रतिवेदन बुझाएको छ । विष्णु पौडेलहरूले त जग्गा फिर्ता गरेकाले माफी नै पाए । यी घटनालाई देशका आमनागरिकले चासोका साथ हेरेका छन् ।

पछिल्लो समयको क्विन्टल सुन तस्करी काण्ड सीआईबीले छानबिन गरिरहेको छ । प्रतिपक्षी दल एमालेले सीआईबीले गरेको छानबिन प्रभावित हुने भन्दै उच्चस्तरीय छानबिन आयोग गठन गर्नुपर्छ भन्दै संसद अवरुद्ध गरिरह्यो । अन्त्यमा असोज पहिलो साता त्यस्तो छानबिन आयोग गठन गर्ने सहमति भएको छ । यो र यस्तै अन्य सुन काण्डमा माओवादी नेतृत्वकै वरिपरिका नेता तथा उनीहरूका परिवारका सदस्यहरू नै संलग्न भएका समाचार आइरहेका छन् । हुन त एमाले अध्यक्ष केपी ओली विदेशबाट विमानस्थल ओर्लिने वित्तिकै दिएका अभिव्यक्तिबाट एमालेसँग नजिकीहरू पनि संलग्न रहेको आशंका गर्न

सकिन्छ ।

सीआईबीसँग प्राविधिक तथा उच्च संयन्त्र छ । उसको छानबिनलाई एमालेले नपत्याउने भयो । सीआईबीको छानबिनबाट चिरा भयो भने आफ्ना नजिक पनि पर्ने एमाले शीर्ष नेतृत्वलाई डर छ । अब उच्चस्तरीय छानबिन आयोग गठन गरिएला, त्यसले छानबिन गर्ला तर त्यसको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने कुरा भने शंकाकै घेरामा हुने छ ।

पहिलेदेखि यस्ता अनेकौं घटनाका छानबिन आयोग बने, तिनले छानबिन गरे, सम्बन्धित निकायमा पेस गरे तर ती कुनै पनि आयोगका प्रतिवेदन सार्वजनिक भएका छैनन् । सम्बन्धित दोषी माथि कारवाही हुने त कुरै भएन । अहिले पनि यो काण्डलाई कमजोर पार्ने प्रयास त होइन भन्ने आशंका उब्जिएकै छ । ओली सरकारका बेला अगाडि आएका वाइड बडी, बालुवाटार जग्गा प्रकरण, ओम्नी घोटाला, यतीदेखि बादल समूहसँग जोडिएका सार्वजनिक जग्गा भाडासम्बन्धी विषय, सेक्युरिटी प्रेसदेखि अन्य काण्डहरू बाहिर आए तर कुनै लाई पनि छानबिन गरेर दोषी लाई कानुनको कठघरामा उभ्याएन । अहिले त सके छानबिन गर न भनेर छाती फुलाईदै छ । अगाडि आएका जति पनि काण्डहरूको छानबिन अधि बढ्दै गर्दा कांग्रेस, एमाले र माओवादीका तीन शीर्ष नेताको बैठक बस्ने र त्यसपछि छानबिन कार्य नै कमजोर पारिँदै लगेको देखिएको छ । ओली सरकारका बेला देउवा, प्रचण्डले जुन भूमिका निर्वाह गरे अहिले ओलीले पनि त्यसै गर्दैछन् । यो डरलाग्दो कुरा हो । सरकारको नेतृत्व गर्ने, सत्ताधारी दलको गठबन्धनको मुख्य दल र प्रमुख प्रतिपक्षी दलको भ्रष्टाचार, तस्करी र अनियमिततामा यस्तो सिन्डिकेट राष्ट्रका लागि घातक छ ।

देशमा पन्थिरहेको चरम दलाली करका कारण अहिले ठूलठूला भ्रष्टाचार, तस्करी, कालोबजारीका घटना

बढिरहेका छन् र अझै पनि बढ्ने अवस्था छ । अचम्म लाग्दो यो छ कि प्रजातान्त्रिक दल कांग्रेसको शीर्ष नेतृत्वले कम्युष्ट दलहरूलाई देखाएर पार्टीको आन्तरिक आवाजलाई रोक्न प्रयास गरिरहन्छ भने कम्युनिष्ट दलहरू एमाले र माओवादीले पनि कांग्रेस तथा कम्युनिष्टकै एकले अर्कालाई देखाएर भ्रष्टाचार र दलाली करणलाई बढाइरहेका छन् । सामान्य रूपमा यो अवस्था रोकिन कठिन छ । कम्युनिष्ट दलहरूमा नेतृत्वका विरुद्ध कसैले पनि दह्रो आवाज उठान सक्ने अवस्था छैन । अझ नेतृत्व र त्यसको वरिपरिको जालो तोड्न ज्यादै कठिन छ । सशक्त आवाज उठाउन थाल्ने हो भने त्यसको राजनीतिक अस्तित्व नै धरापमा पर्ने अवस्था छ । अर्को, कांग्रेसका नेताहरूले शीर्ष नेतृत्वको खुलेर विरोध त गर्ने गरेका छन् तर नेतृत्वको वरिपरिको घेरा यति बलियो छ कि त्यसलाई तोड्न कठिन छ ।

यस्तो हुनुको मुख्य कारण त्यही दलाली करण तथा तस्करीकरण हो । अझ भ्रष्टाचार तथा कुशासनको विरोध त गर्ने तर सशक्त अवस्थामा पुग्ने बेला आफ्नो राजनीतिक अस्तित्व जोगाउन फेरि नेतृत्वकै वरिपरि रिंगने व्यवहारले पनि शीर्ष नेतृत्व थप बलियो बन्ने अवस्था छ । अर्को भ्रष्टाचार, तस्करी र दलाली करणको जालो राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गिरोह सम्म फैलिएकाले त्यो सामान्य विरोधले तोडिन कठिन छ । यसका लागि कांग्रेसको नेतृत्वको विरुद्धमा आवाज उठाउनेहरू थप सशक्त भएर अगाडि आउनुपर्छ भने एमाले तथा माओवादीका यस्तै खेमा पनि सशक्त रूपमा अगाडि आएर सघाउन सक्नुपर्छ । त्यसो नगरिए यी पुरानो इतिहास भएका तर पछिल्लो कालमा चरम दलाली करण, भ्रष्टाचार र तस्करीले घेरिएका दलहरूका शीर्ष नेतृत्वको विकल्प खोज्न जनता बाध्य हुने देखिएको छ । नेपालबहसबाट

पाठक मन्थन

समयानुकूल प्रविधिमैत्री बन्न सकोस्

श्रीसम्पादकज्यू,

हामी त्यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारको ग्राहक पाठक, शुभचिन्तक बनेको कारिव २३ वर्ष भइसकेछ । यति लामो हाम्रो सम्बन्ध साथदै कम होइन भन्ने हामीलाई लागेको छ । नकि निरन्तर वर्षौवर्षको सम्बन्धको दौरानमा बेला-बखत केही न केही कमीकमजोरी, उत्तार-चढाव आएकै हुनु पर्छ । यस्तो अवस्था सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार टिमलाई होस या हामी पाठक, शुभ चिन्तक जो कोहीलाई आएकै हुनु पर्छ । तथापि हामी र सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार विच यस्तो अवस्था सिर्जना भएपनि हामी एकअर्का माझको सम्बन्ध प्रगाढ र गाढा भइरहेको यसै स्तम्भ मार्फत अवगत गराउदछौ । हामीलाई आशा एवं विश्वास छ, पक्कै पनि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारले महसुस गर्ने नै छ । त्यसका लागि हामी पनि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार टिमलाई पूर्ण विश्वास दिलाउँदै वर्तमान प्रविधिको युगलाई आत्मसात् गर्न पनि सुभाव सहित पछिल्लो पटक सामाजिक सञ्जालमा पोष्ट गर्दै आएकोमा पनि हार्दिक धन्यवाद तथा आभार व्यक्त गर्दछौ । त्यस कार्यले तत्कालै हार्ड प्रति नपाए पनि सञ्जाल मै भएपनि पढ्न पाएका छौ । तैपनि हार्ड प्रति जस्तो पढ्न पाइन्न रहेछ भन्ने तर्फ पनि ध्यानाकर्षण गराउँदछौ ।

-अरुण कुमार कुलुड - महाकुलुड गापा-०५, सोलुखुम्बु, -आनन्द चाम्लिङ -जाल्पा, खोटाङ कर्मदेव थापामगर -आबुखैरेनी, तनहुँ, गन्जुमान गुरुङ -रत्ननगर, चितवन, दीलमान लिम्बू-फेदेम, पाँचथर ।

सदैव लोकप्रिय बन्न सकोस

श्री सम्पादकज्यू

सर्वप्रथम सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका निरन्तरताका लागि हार्दिक शुभेच्छा व्यक्त गर्न चाहन्छौ । नेपालको पत्रकारिता क्षेत्रमा निकै लामो समयदेखि प्रकाशित हुँदै आएको त्यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका साँच्चै नै हामी नारी लगायत अशक्त, अपाङ्ग, वृद्ध-वृद्धा र बालबालिकाको पक्षमा पनि केही न केही विचार विश्लेषणका अतिरिक्त सुखद अनि दुःखद खबरहरूसमेत प्रकाशन गरिरहेको छ । त्यस्ता सामग्री प्रकाशित गर्दै अघि बढिरहेको सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाको सम्पादन, प्रकाशन तथा व्यवस्थापन सहितको सम्पूर्ण समूहलाई अझै स्तरीयता एवं गुणस्तरीय पाठ्य सामग्रीलाई जोड दिनु हुनेमा विश्वस्त रहँदै पुनः शुभेच्छा दिन चाहन्छौ । त्यसरी सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकामा प्रकाशित जति पनि पाठ्य सामग्रीहरू छन्, ती सबैले हामी जस्ता नारी पाठकका अतिरिक्त अन्य उत्पीडित, उपेक्षित वर्ग, समुदाय सबैको निम्ति हौसला अनि उर्जा प्रदत्त बन्न सकोस भन्ने पनि आशा गर्दछौ । यसका लागि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका हामी जस्ता सबैको मन-मस्तिष्कमा सदैव लोकप्रिय बन्न सक्नेमा दुईमत हुन्न भन्ने पक्षमा हाम्रो ठहर छ । अतः सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाले हामी जस्ता नारी, अशक्त, अपाङ्ग वृद्ध-वृद्धा, बालबालिकासमेतको नजरमा सधैं परिरहने विश्वास दिलाउन चाहन्छौ । त्यस्तो अवस्था सधैं हुन सकोस, धन्यवाद ।

- अनिता लिम्बू-धरान-०८, सुनसरी, कमला किराती-रामप्रसादराई गापा-०३, भोजपुर, गंगा लोहोरूङ - खाँदबारी-०९, सखुवासभा, धनमाया श्रेष्ठ-हिले, धनकुटा, रामकला तामाङ- हेटौडा-१०, मकवानपुर ।

१८ अर्ब बिगो दाबीसहित २९० जना विरुद्ध मुद्दा दायर

काठमाडौं - सरकारी वकिलको कार्यालयले बालुवाटारस्थित ललितानिवासको सरकारी जग्गा हिनामिना गरेको अभियोगमा २९० जना विरुद्ध जिल्ला अदालत काठमाडौंमा सरकारी लिखत कीर्तेको कसुरमा मुद्दा दर्ता गराएको छ । ललितानिवासले चर्चेको सरकारी जग्गा हिनामिना प्रकरणमा संलग्न भएको अभियोगमा बहालवाला सचिव कृष्णबहादुर राउत, सहसचिव सुशील वैद्य, पूर्व उपप्रधानमन्त्री विजयकुमार गच्छदारसहित चार पूर्वमन्त्री, ६ पूर्वसचिवसहित २९० जनाविरुद्ध

जिल्ला अदालत काठमाडौंमा मुद्दा दायर गरेको हो । काठमाडौं जिल्ला अदालतका सूचना अधिकारी दीपक दाहालका अनुसार उनीहरूमाथि कितैमा मुद्दा दायर भएको हो । जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालयले आइतबार अभियोजन गर्ने निर्णय गरी अदालत गएको हो । सीआईबीले दिएको रायसहितको प्रतिवेदनका आधारमा आइतबार मुद्दा दर्ता भएको हो । सीआईबीले प्रतिवादीहरूलाई संगठित अपराधको कसुरमा पनि मुद्दा चलाउन सिफारिस गरेको थियो । तर, सरकारी वकिलले संगठित अपराधमा मुद्दा नचल्ने निर्णय गरेको छ । सीआईबीले पूर्व निर्वाचन आयुक्त सुधीरकुमार शाहलाई पनि प्रतिवादी बनाउन सिफारिस गरेको थियो । तर, सरकारी वकिलले शाहलाई प्रतिवादी बनाउनुनपने निर्णय गरेको छ । सीआईबीको अनुसन्धानमा उनले तत्कालीन जिल्ला मालपोत कार्यालय, भक्तपुरको प्रमुख रहँदा भूमाफियालाई सहयोग गर्ने गरी काम

गरेको खुलेको थियो । त्यसवापत शाहले श्रीमती उर्मिला शाहको नाममा ११ आना २ पैसा जग्गा लिएको सीआईबीको अनुसन्धान प्रतिवेदनमा उल्लेख थियो । सुधीर पत्नी उर्मिला शाह र गेहनाथ पत्नी भुवनकुमारी चापागाईंको नाममा कित्ता नं. ३६ को १ रोपनी २ पैसा जग्गा पनि भेटिएको थियो । तर, सीआईबीले उनलाई प्रतिवादी बनाएन । बरु सीआईबीले प्रतिवादी बनाउन नपने भनेको सचिव कृष्णबहादुर राउतलाई भने प्रतिवादी बनाउने निर्णय सरकारी वकिलको कार्यालयले गरेको छ । ललितानिवासको जग्गाबारे २०४९, २०६०, २०६२, २०६७ र २०६९ सालमा विभिन्न सरकारी निकायबाट निर्णय भएर सरकारी जग्गा व्यक्तिको नाममा दर्ता भएको थियो । यो प्रकरणमा १८ अर्ब बिगो दाबी गर्दै मुद्दा दायर गरिएको छ । पुरानो घटना भएकाले यसमा मुलुकी ऐन, २०२० अनुसारको बिगो दाबी माग गरिएको छ ।

प्रहरी गतिविधि: विभिन्न स्थानबाट लागुऔषधसहित चार जना पक्राउ

बारा, निजगढ नगरपालिका-११ रतनपुरबाट अवैध लागूऔषध गाँजा करिब २ केजी ५ सय ग्रामसहित भारत बिहार मुजफ्फरपुर थाना देवरिया कोठी घर भएका सरलाही बरहथवा नगरपालिका-६ हिरापुर ब्यारेज बस्ने ६५ वर्षीय श्रीकान्त पाण्डेलाई शनिवार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । अस्थायी प्रहरी पोष्ट रतनपुरबाट खटिएको प्रहरीले रतनपुरबाट निजगढतर्फ पैदल आउँदै गरेका उनलाई जाँच गर्ने क्रममा उक्त गाँजासहित पक्राउ गरेको हो ।

त्यस्तै कैलाली, टिकापुर नगरपालिका-१ खडकचोकबाट अवैध लागूऔषध ब्राउनसुगर ६ ग्राम ६ सय ७० मिलीग्रामसहित बर्दगोरीया गाउँपालिका-१ उत्तर मुडा बस्ने २५ वर्षीय योगेश बहादुर स्वारलाई शनिवार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । ईलाका प्रहरी कार्यालय टिकापुरबाट खटिएको प्रहरीले टिकापुरबाट लम्कीतर्फ पैदल जाँदै गरेका उनलाई जाँच गर्ने क्रममा उक्त लागूऔषधसहित पक्राउ गरेको हो ।

त्यसैगरी महोत्तरी, बर्दिबास नगरपालिका-१० खयरमारास्थित भुलुङगे पुल नजिकबाट अवैध लागूऔषध गाँजा करिब १० केजीसहित २ जनालाई शनिवार राति प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । पक्राउ पर्नेहरूमा बर्दिबास नगरपालिका-१० बस्ने २८ वर्षीय सुरेन्द्र राय यादव र ३८ वर्षीय अमर सिंह लोप्चन रहेका छन् । प्रहरी चौकी खयरमाराबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई उक्त गाँजासहित पक्राउ गरेको हो ।

सबै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

त्यस्तै जुवातास खेलिरहेको अवस्थामा १७ जना पक्राउ यरेका

छन् । प्राप्त समाचार अनुसार काठमाडौं, बुढानिलकण्ठ नगरपालिका-११ कपन डेरा गरी बस्ने संखुवासभा मकालु गाउँपालिका-१ घर भएका ५२

वर्षीय पासाड शेर्पाको कोठामा जुवातास खेलिरहेको अवस्थामा शेर्पासहित ४ जनालाई शनिवार साँझ प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । प्रहरी प्रभाग कपनबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई नगद १ लाख १३ हजार ५ सय रूपैयाँ, १ लाख भारतीय रूपैयाँ, १ हजार १ सय अमेरिकी डलर र ३ बुक ताससहित पक्राउ गरेको हो ।

यसैगरी काठमाडौं, टोखा नगरपालिका-१ भोर बस्ने नुवाकोट शिवपुरी नगरपालिका-७ घर भएका ५६ वर्षीय एक राज कँडेलको टहरामा कौडा खेलिरहेको अवस्थामा नागार्जुन नगरपालिका-१ घर भएका ४४ वर्षीय रोशन ठकुरी समेत १३ जनालाई शनिवार साँझ प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । प्रहरी वृत्त महाराजगंजबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई १६ थान कौडा र नगद ३ लाख २६ हजार रूपैयाँसहित पक्राउ गरेको हो ।

दुवै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

त्यस्तै गाई काटेको अभियोगमा तीन जना पक्राउ छ । समाचारमा जनाइए अनुसार तनहुको शुक्लागण्डकी नगरपालिका-६ कमलवोट बस्ने २९ वर्षीय रमेश नेपालीसमेत ३

जनालाई गाई काटेको अभियोगमा शनिवार साँझ प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

नेपालीले आफ्नै घरमा पाल्दै आएको गाईलाई बारीमा लगी काट्दै गरेको सूचनाको आधारमा ईलाका प्रहरी कार्यालय बेलचौ ताराबाट खटिएको प्रहरीले गाई काट्दै गरेको अवस्थामा फेला पारी उनीहरूलाई नियन्त्रणमा लिएको हो ।

घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

त्यस्तै रूपन्देहीको रोहिणी गाउँपालिका-४ सुईलिहवास्थित गोएल मेटल उद्योगमा काम गर्ने रौतहट गुजरा नगरपालिका-६ बेदौली बस्ने १९ वर्षीय पप्पु पासवानको करेन्ट लागेर शनिवार दिउँसो मृत्यु भएको छ । मिक्चर मेसिनमा काम गर्ने क्रममा करेन्ट लागेर गम्भीर घाइते भएका उनको भिम अस्पताल भैरहवामा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो ।

त्यस्तै बैतडी, दशरथचन्द्र नगरपालिका-५ पल्लाचौडी बस्ने ४४ वर्षीय नवराज लेखकको करेन्ट लागेर शनिवार साँझ मृत्यु भएको छ । आफ्नै कोठाभित्र विद्युतको लाईन जोड्ने क्रममा करेन्ट लागेर गम्भीर घाइते भएका उनको जिल्ला अस्पतालबाट चर्चि काठमा जाने क्रममा विद्युत सर्ट भई करेन्ट लागेर गम्भीर घाइते भएका ती बालकको पश्चिम क्षेत्रीय अस्पतालमा

त्यस्तै कास्कीको पोखरा महानगरपालिका-२४ वडारेस्थित कुखुरा फर्ममा काम गरी बस्ने रुकुम सिस्ने गाउँपालिका-२ घर भएका ३३ वर्षीय पृथ्वी बहादुर घर्तीको छोरा १० वर्षीय सुप्रिम घर्तीको करेन्ट लागेर शनिवार साँझ मृत्यु भएको छ । भन्याङ चर्चि काठमा जाने क्रममा विद्युत सर्ट भई करेन्ट लागेर गम्भीर घाइते भएका ती बालकको पश्चिम क्षेत्रीय अस्पतालमा

उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो । छोरोलाई बचाउन खोज्दा घाइते भएका पृथ्वी बहादुर पश्चिम क्षेत्रीय अस्पतालमा उपचार पश्चात डिस्चार्ज भएका छन् ।

सबै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

त्यस्तै बाँके, वैजनाथ गाउँपालिका-३ एल वि चोकस्थित महेन्द्रतालमा डुबेर कोहलपुर नगरपालिका-१ कौशिलानगर बस्ने १७ वर्षीय सुरेश सार्कीको शनिवार दिउँसो मृत्यु भएको छ । अन्य ३ जना साथीसँग पौडी खेल्ने क्रममा डुबेर अशक्त भएका उनको उद्धार गरी मेडिकल कलेज कोहलपुर लगिएकोमा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो ।

यसैगरी बाँके, जानकी गाउँपालिका-४ बेलनियास्थित गिजरा नालाको पानी जमेको खाल्डोमा पौडी खेल्ने क्रममा डुबेर सोही ठाउँ बस्ने २१ वर्षीय किरण बर्माको शनिवार दिउँसो मृत्यु भएको छ ।

दुवै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

मृत अवस्थामा फेला त्यस्तै रूपन्देहीको सैनामै ना नगरपालिका-१० भच्छई बस्ने ४१ वर्षीय धन बहादुर पुन साहनी मगर आफ्नै कोठामा शनिवार मृत अवस्थामा फेला परेका छन् ।

मकवानपुर, हेटौँडा उपमहानगरपालिका-११ सिमलटारस्थित राप्ती खोलामा सोही उपमहानगरपालिका-११ थानाभन्ध्याङ बस्ने ४५ वर्षीय कुमार भारती शनिवार मृत अवस्थामा फेला परेका छन् ।

सिरहा, लहान नगरपालिका-२४ मनिक दह बस्ने ३५ वर्षीय शिव नारायण यादव सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका-५ कल्यानपुरस्थित बलान खोलामा शनिवार मृत अवस्थामा फेला परेका छन् ।

सबै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

आगलागीबाट विभिन्न धनमाल जलेर नष्ट

रूपन्देहीको लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका-११ कोठी पुलस्थित सडकमा भैरहवाबाट कपिलवस्तुतर्फ जाँदै गरेको बा.४ च २७२७ नम्बरको कारमा ईन्जिन तातिएर शनिवार बिहान आगलागी हुँदा कार पूर्णरूपमा जलेर करिब २० लाख रूपैयाँ बराबरको धनमाल नष्ट भएको छ । प्रहरीले आगलागी नियन्त्रणमा लिनुको साथै यस सम्बन्धमा आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

खेलकुद

नदी महोत्सव तथा महाजलयात्रा सम्पन्न

काठमाडौं - नेपाल एशोसिएसन अफ -याफ्टिड एजेन्सिज (नारा), नेपाल नदी संरक्षण संस्था फ्रेन्ड्स क्लब कुपण्डोलको आयोजनामा बागमती नदी संरक्षण अभियानलाई प्रभावकारी बनाउन बागमती नदीमा 'नदी महोत्सव तथा महाजलयात्रा' सम्पन्न भएको छ । अर्स्त बिहान ७ बजे कुपण्डोलस्थित बागमती पुलछेउबाट सुन्दरीघाटसम्म उक्त जलयात्रा गरिएको थियो । काठमाडौं उपत्यकाको शहरका अलावा बागमती नदीको वात(ावरण दूषित भएको भन्दै २३औं संस्करणका रुपमा महाजलयात्रा आयोजना गरिएको हो । अभियन्ताहरूले सामाजिक र धार्मिक इतिहास बोकेको सुन्दर र महत्वपूर्ण बागमती नदी ढलमा परिणत भएको भन्दै पछिल्लो समय विभिन्न अभियान सञ्चालन गर्दै आएका छन् । नाराका अनुसार सबैलाई नदी नजिक पुर्‍या(उने, नदीको अवस्था बुझाउने, नदी चिनाउने तथा तिनीह(रुको सरोकार राख्ने अवस्था सिर्जना गराउने जनाएको छ । सो जलयात्रा बाजागाजा सहित शुरु गरिएको थियो । यस अवसरमा सहभागीहरूले नदी सरसफाईसमेत गरेका थिए ।

महिला टी-ट्वान्टीको उपाधि नेपाललाई

काठमाडौं - अर्स्त शनिवार सम्पन्न भएको महिला टी-ट्वान्टी सिरिजको फाइनल खेलमा नेपालले हङकङलाई १३ रनले हराउँदै उप(ाधि हात पारेको छ । चार देश सम्मिलित महिला टी-ट्वान्टी सिरिजको फाइनल खेलमा नेपालले हङकङलाई हराउँदै उपाधि हात पारेको हो । नेपालले ब्याटिङ गरिरहँदा वर्षा भएपछि खेलको छिनोफानो ढकवर्ध लुइस पद्धतिका आधारमा गरिएको थियो । मलेसियाको राजधा(नी क्वालालम्पुरस्थित वायुमास ओभल क्रिकेट मैदानमा नेपालले टस जितेपछि पहिला बलिङ गर्ने निर्णय लियो । मलेसियाले नेपालविरुद्ध ब्याटिङ गर्दै निर्धारित २० ओभरमा ६ विकेट गुमाउँदै एक सय एक रन बनाउँदै एक सय दुई रनको विजयी लक्ष्यका साथ मैदानमा उत्रिएको नेपालले पाँच दशमलव तीन ओभर खेल्दा वर्षा भएपछि खेल रोकिएको थियो । त्यतिबेला नेपालले एक विकेटको क्षतिमा ३७ रन बनाएको थियो । इन्दु बर्मा १९ तथा सीता राना मगर १३ रनका साथ खेल्दै थिइन् । त्यसअघि नै नेपालकी काजल श्रेष्ठ भने रन नबनाइ आउट भइन् । त्यस क्रममा वर्षा अत्यधिक भएपछि खेल पुन: शुरु हुन नसकेपछि नेपाललाई विजयी घोषित गरिएको थियो । यसअघि हङकङका लागि ब्याटिङ गर्दै याशमिन दासवानीले ११, का यिङ चानले २९, मारिना एन्टोनियाले १९ तथा शान्जिन शाहजादले अविजितले १४ रन बनाउन सफल भइन् । बलिङतर्फ नेपालका लागि खुशी डङ्गोलले तीन तथा अशिमना कर्माचार्य र कविता जोशीले एक-एक विकेट लिए । उक्त फाइनल खेलको प्लेयर अफ दी म्याच नेपालकी खुशी डङ्गोल बनिन् । यस अघि

नेपालले समूह चरणको पहिलो खेलमा हङकङलाई ६ विकेटले तथा दोस्रो खेलमा कुवेतलाई ३४ रनले हराएको थियो । अन्तिम खेलमा नेपाल मलेसियासित ६ विकेटले पराजित भएसँगै

हङकङ पहिलो खेलमा नेपालसित ६ विकेटले पराजित भएको थियो । हङकङले दोस्रो खेलमा मलेसियालाई १० विकेटले तथा तेस्रो खेलमा कुवेतलाई १६ रनले पराजित गरेको थियो ।

महिला टी-ट्वान्टी सिरिजमा आयोजक मलेसिया सहित नेपाल, हङकङ र कुवेत सहभागी भएका थिए । यही ३१अगष्ट तारिकदेखि मलेसियामै हुने आइसिसी महिला टी-२० विश्वकप एसिया क्वा(लिफायरको तयारी स्वरुप नेपालले उक्त सिरिज खेलेको जनाइएको छ ।

मुलुकको हरेक प्रदेश, जिल्ला महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका, गाउँपालिकाका अतिरिक्त शिक्षण संस्था, वित्तीय संस्था, कलकारखाना, सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरूमा भरपर्दो र सुरक्षित तवरबाट सुरक्षा प्रदान गर्न गराउन वा पहराको लागि गोल्डेन त्रिशक्ति सर्भिस प्रा.लि.लाई सधै सम्भन्नुहोस् ।

गोल्डेन त्रिशक्ति सेक्युरिटी सर्भिस प्रा.लि.

प्रधान कार्यालय

प्रदेश नं. १, इटहरी, सुनसरी,

फोन नं. ०२५-५८४०९६, मो. ९८४२११८८०८

विभिन्नगण्डस्या

THIMI TIMES WEEKLY

साप्ताहिक

मध्यपुर थिमिबाट नियमित रुपमा प्रत्येक हप्ताको बुधवार प्रकाशित हुने थिमि टाइम्स खोजी खोजी पढौं ।

साथै हाम्रो वेबपेज

<https://www.thimetimes.com.np>
<https://www.facebook/thimetimes.com.np>
email: thimetimes@gmail.com.
Contact No. 9851102273

थिमि टाइम्स

thimetimesnews.com

कस्ता छन् नेवार समाजका गहना ?

नेवार समाजमा जन्मदेखि मृत्युपर्यन्त गहनाको महत्व रहन्छ । बच्चा जन्मेपछि हुने कुनैपनि कर्मकाण्डमा छोरा वा छोरी जो भएपनि बच्चालाई कुनै न कुनै प्रकारको गहना लगाइदिएको हुन्छ ।

मृत्यु हुनलाग्दा समेत सुन एकटुका मुखमा राखीदिनु पर्ने चलन छ । त्यस्तै मानिस मरिसकेपछि गर्ने संस्कारहरूमा पनि गहनाको महत्व छ । नवरत्न र अष्टधातुलाई नेवार समाजमा हुन लागेको अनिष्टलाई रोक्ने, ग्रहदशाले जीवनमा हुने नराम्रा कार्यबाट बच्न प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

नेवार समाजमा गहनाको इतिहास कतिसम्म प्राचीन छ भन्ने कुरालाई गहि्रिएर हेर्ने हो भने लिच्छवीकालसम्म पुग्न सकिन्छ । लिच्छवीकालका मूर्तिकलामा पनि विभिन्न गहनाको प्रयोग भएको पाइएबाट तत्कालीन समाजको गहनाप्रतिको रूभानलाई बुझाउँछ । यस्तै, लिच्छवीकालमा प्रयोगमा आइसकेको श्रृंगारको साधनको विकास मल्लकालमा व्यापक रूपमा भएको देखिन्छ । स्वर्णकाल पनि भनिने मल्लकालीन मूर्तिकलामा अझै बढी गहनाको प्रयोग पाइन्छ । नेवार संस्कार अनुसार गहनाको स्वरूप पुरुष र स्त्री जातीमा फरक छ। पुरुष र स्त्रीको रूपमा मात्र होइन उमेर, अवस्था अनुसारपनि गहनाको प्रयोगमा फरक छ । जति पनि गहनाहरू छन् ती गहनाहरू पुरुष वा स्त्रीले लगाउने, बच्चा वा बुढाहरूले लगाउने भन्ने निश्चित हुन्छ। कुनैकुनै गहना जको (बुढा पास्नी) सकेको तथा उमेर पुगेकाले मात्र लगाउँछन् । जस्तो: पुनाय्चा भन्ने गहना ।

नेवार समाजमा गहनाको धार्मिक, ज्योतिष शास्त्र अनुसार महत्त्व भएको साथै सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक रूपले पनि ठूलो महत्त्व छ। कुनकुन गहना कसले कहाँ कहाँ प्रयोग गर्ने भन्ने नेवार समाजभित्र आफ्नै प्रकारको मान्यता रहीआएको छ । संस्कारदेखि जीवन शैली चल्ने नेवार समाजभित्र प्रयोग हुने गहनाको प्रकारलाई उल्लेख गर्नेबेलामा हरेक गहनाको प्रयोगमा आफ्नै प्रकारको अर्थ भएको कुरा यहाँ स्मरणीय छ ।

नेवारको जीवनचक्र संगसंगै परम्परागत गहनाको प्रकारमा पनि परिवर्तन हुन्छ । सुन तथा चाँदीका गहना व्यवसायीहरूका अनुसार सुनका गहनाको ९० प्रतिशत डिजाइन अहिले भारतबाटै आउँछन् । त्यहीअनुसार, नेपालका कालीगढले गहना बनाउँछन् । एक समय थियो, काठमाडौँ उपत्यकामा सुन व्यापारी नेवार समुदायकै हुन्थे । अहिले त्यो ट्रेन्ड पनि परिवर्तन भएको छ ।

उपत्यकामा गहना बनाउने ठाउँलाई ज्यासल भनिन्थ्यो । अहिले

काठमाडौँ बाहिर सुनका गहना बनाउने सुनारहरू पनि काठमाडौँमा भित्रिएका छन् । अन्य समुदायका कालीगढ पनि बढेका छन् । र, भारतीय कालीगढ पनि उत्तिकै संख्यामा छन् । प्रायः नेपालीले बनाउने गहनाहरू भारतीय कालीगढले तयार गर्न सक्दैनन् भने भारतीयले बनाउने नेपालीले सक्दैनन् । किनकि, उनीहरूको आ-आफ्नै शैली छ, गहना बनाउने ।

यद्यपि आज पनि नेवार समुदायले परम्परागत अवसरमा परम्परागत गहना नै रूचाउने गरेका छन् । यहाँ गहनाको प्रकार उल्लेख गर्ने क्रममा कुन गहना कसले, कहाँ, किन प्रयोग गर्छन् भन्ने कुरालाई उल्लेख गरिएको छ ।

टाउकोमा लगाउने गहना सिन्वा : “सिन्वा” को शाब्दिक अर्थ नेपाल भाषामा सिउँदो हो । यही सिउँदोमा लगाउने गहना सिन्वा हो । सुनको सिक्रीमा छेउमा चन्द्रमाको वा फूलको बुट्टा भएको, सिउँदोमा लगाउने, इहि (बेलसित विवाह), बाह्रा: (गुफा राखेर निकाल्ने दिनमा) राख्ने बालिकाहरूलाई लगाइदिने गरिन्छ ।

शिरबन्दी : यो सुनको हुन्छ । सौभाग्यको प्रतीकको रूपमा सधुवा महिलाले लगाउने, राम्रा साइतका कार्यहरूमा लगाउने, इहि, बाह्रा: राखेका बालिकाहरूलाई साथै दुलहीलाई पनि लगाइदिने तीन पट्टा वा पाँच पट्टा भएको फूलको बुट्टा भएको गहना हो शिरबन्दी ।

बुलिन : सिउँदोको बिचमा लगाउने, दार्यांबायाँ अण्डा आकारको बुट्टा अलि लाम्चो खालको भएको शृङ्गारकलाले परिपूर्ण एकखाले गहना हो बुलिन ।

लुँस्वां : १२ इन्ची वृत्ताकार भएको यो गहनाको चक्कामा कलात्मक पंक्षीको जोडी भएको बहुमूल्य पत्थर, पन्ना, पुष्पराज, कमाणिक र भिम्पुले सिगारिएको कलात्मक र मौलिक गहना हो लुँस्वां । यो गहना अक्सर गरेर नवविवाहिता नारीले लगाउने चलन छ ।

मोतासा-सतफली: चाँदीको चिट्कक परेको कलात्मक बुट्टाले भरेको रातो वा कालो रिबन वा केशमा प्रयोग गर्ने गहना हो यो ।

न्यापुसिख : विशेष गरेर विवाह हुनेबेलामा दुलहीलाई शिरको केशलाई छोप्नेगरी लगाइदिने सुनको न्यापुसिख (पाँचसिक्रि)को दार्शनिक रूपले पञ्चतत्वको प्रतीक हो । कसै कसैले च्यापुसिख (आठसिक्रि) पनि प्रयोग गर्छन्, यसलाई अष्टधातुको प्रतीकको रूपमा लिइन्छ ।

सप्ज:तिसा : सुन वा चाँदीमा विभिन्न किसिमको रत्न जडित गहना, विशेष गरेर दुलहीलाई केशको जुडो बाँध्नेबेलामा लगाइने गरिन्छ ।

निधारका गहना

लुँसिन्ह: (सुनको टीका) : इहि, बाह्रा: र विवाहमा लगाइ दिने विभिन्न बान्कीको सुनका टीका नेवार समुदायमा प्रचलित अर्को गहना हो ।

लुँचिं : विवाह, बुढापास्नी वेलामा प्रयोग गर्ने सुनका गहना । दृष्टि : यो चाँदीको हुन्छ ।

कानमा लगाउने गहना न्हातिका : छोरा जातलाई दीर्घायुको कामना गरेर लगाइदिने एक प्रकारको गहना हो । मुन्द्रा जस्तै गहना हो । मुन्द्रा दार्याँ बायाँ दुइटै कानमा लगाइदिने गहना हो भने न्हातिका दार्याँ कानमा मात्र लगाइदिने गहना हो । पहिले पहिले न्हातिकामा सुनको तीनपल्ट घुमाइएको हुन्छ भने पछि त्यसमा भिंपु र मोति पनि राख्ने गरेको छ ।

पँयित : सुनको कलात्मक चारकुने भएको यो गहना केटालाई संस्कार पर्वमा मात्र लगाइदिनु पर्ने परम्परा छ ।

मारबलिचा : सुनको गोलो आकारको यो गहना बच्चा पास्नीबेलामा लगाइदिने गर्छ । यो गहनलाई सत्यको प्रतीकको रूपमा मानेको छ ।

पुनाय्चा : बुढापास्नी सकीसकेका बुढाबुढीहरूलाई मात्र लगाइदिने सुनको मुन्द्रा हो । नेवार समाजमा आयुको हिसाबले पाँचपटकसम्म बुढा पास्नी गर्ने चलन छ । यो पुनाय्चा जति पटक पास्नी सकेको हो त्यति वटानै लगाएको हुन्छ । यो गहना लगाएबाट नै कतिपटक पास्नी सकीसकेको हो भन्ने कुरा थाहा पाउन सकिन्छ ।

दुश्ची : अर्धवैसे आइमाइले लगाउने दाफस्त्राँ (दुवो राख्ने सेतो फूल) आकारको, प्रत्येक ६ वटा वा त्यो भन्दा बढी पातमा माणिक, पन्ना, मोति र हिरा जस्ता बहुमूल्य पत्थर जडेर बनाइराखेको गहना हो भने पछिल्लो समय सुनको मात्र पनि बनाएर लगाएको पाईन्छ । यो कानको भित्रतिर बीचमा लगाइन्छ ।

माके:सि : कटहरको आकारमा बनाइराखेको चाँदीको एक प्रकारको गहना हो ।

तुकि: कुनै जात्रापर्व, संस्कार आदि नभएपनि सधैं जस्तै लगाइराख्ने सादा वा बुट्टा भएको गहना हो यो ।

तायोतुकि : केटाहरूले दार्याँ कानको माथिल्लो भागमा लगाउने आधा तायोतुकि लगाउँछ भने केटीहरूले दुवै कानमा लगाउने सुनको गहना हो यो ।

विजकनि : नेपालभाषाको पुराना गीत राजमतिमा उल्लेख भइराखेको गहना विजकनि खास कहाँ प्रयोग गर्ने बारे यकिन छैन । कसैले शिरमा लगाउने गहना भन्छ त कसैले गलामा लगाउने गहना भनेको छ ।

गसि सिख:.. कानको प्याल

ठूलो भएर गहनलाई अडकाउन

बनाइराखेको सुनको मसिनो

सिक्रि, जुन कानको पछाडिबाट

अड्काइन्छ ।

घाँटीमा लगाउने

कंथी : घाँटीतलसम्म आउने गरी लगाउने सुन चाँदीको गहना हो । लिच्छवीकालमा राजारानीले प्रयोग गर्ने प्रतिष्ठापूर्ण गहना मानिन्छ यसलाई ।

तायो : मच्छिन्द्रनाथ र जिउँदो देवीको रूपमा मानी आएको कुमारीको गलामा लगाइदिने सुनको गहना तायोको दार्यांबायाँ विशेष गरी पंक्षी, फूल आदिको कलात्मक बुट्टा कुँदिर सुनको पातामा जोडीराखेको एक प्रकारको गहना हो । तायो गहनामा ५ वटादेखि ७ वटा सम्म नागहरु अनिवार्य रुपमा भएको हुनुपर्छ ।

तिख : नेवार समुदायमा प्राचीन कालदेखिनै सुनका पातामा फूल, गरूड वा अन्य चिटिक्क परेको बुट्टा कुँदिराखेको १२ टुक्रा जति जोडेर तल मखमल राखी दुरुष्त लाफ:चा (बच्चाहरूलाई खाना ख्वाउने बेला राख्ने कपडा - र्याले जस्तो) जस्तै देखिने गरी

बनाइराखेको गहना हो यो ।

चन्द्रहार : पूर्ण चन्द्रको आकृति सुनको चक्का चक्का जोडेर दार्यांबायाँ तीनदेखि पाँच, सात र नौ वटा जोडेर पछाडिपट्टी माथितिर जोड्ने तीनकुने पातामा दुइटा र सुनका कलात्मक पुतलीको जोडी राखी बनाउने पुरानो चलन हो ।

तायोमा: : सुन, निलो रत्न, भिम्पु आदिको गहना हो। यो गहनाको बनावटअनुसार बिचमा दमोखिं (एक प्रकारको बाजा) जस्तो तायोमा नागले ओढाइराखेको दार्यांबायाँ सुनको बुट्टा भएको पाता कपडामा जोडिराखेको यो गहना विवाहको वेलामा दुलहीले लगाउने गहना हो । यो श्रृंगारको दृष्टिकोणले मात्र होइन उपत्यका र पञ्चबुद्धको प्रतीकको रूपमा पनि लिने गरेको छ ।

भिम्पुमा: : बच्चाको पास्नी वेलामा, इहि, बाह्रा र चाडपर्वमा पनि केटा केटी दुवैले श्रृंगारको रूपमा लगाउने गहनाको रूपमा भिम्पुमा:लाई लिइन्छ ।

हातमा लगाउने गहना

त्व : सुन, चाँदीको बाला

पाखुरामा लगाउने गहना हो ।

सिंहख्वा: चुल्या : यो सुन,

चाँदी र पञ्चधातुको बाला हो ।

पञ्चरत्नको चुल्या

(पञ्चधातुको) : पास्नी, इहि, बाह्रा:,

विवाहको वेलामा श्रृंगारको रूपमा

प्रयोग हुने गहना हो यो ।

कल्या : चाँदीमा सुनको जलप लगाएको सादा फराकिलो बान्किको गहना। यो गहना विवाह अगाडि कल्यां न्ह्याकीगू संस्कारमा दुलही हुनलाई वचनको प्रतीकको रूपमा लगाइदिने गरिन्छ ।

बाइ : सुन वा चाँदीको, फराकिलो दार्यांबायाँ माथि उडेको ख्वा:स्वय् (दुलही भएर गइसकेको छोरीलाई मुख हेर्न जानें) दिनमा दुलहीलाई भावनात्मक अभिव्यक्तिको रूपमा लगाइदिने गहना हो यो ।

प्यूचा : सुन, भिम्पु, मोति आदिको चुरा बान्किको सानो खालको गहना जुन गहना मचाबू लहिगु (माइतीघरमा सुक्केरी बस्न जाँदा) संस्कारको समयमा केटा बच्चालाई सुरक्षात्मक दृष्टिले लगाइदिने गहना हो यो ।

क्वँय् चुरा : रक्षात्मक हिसाबले लगाउने वा लगाइदिनको लागि बनाइराखेको जनावरको हाडको गहना हो यो ।

औलामा लगाउने गहना: अंगू प्याखं अंगू : चाँदीको पातामा अण्डा आकार आउने गरी बनाइराखेको औँठी। यो औँठी इहि, बाह्रा:, विवाह, बुडापास्नी आदि राम्रा संस्कारमा लगाइदिने परम्परा भएको गहना हो ।

अरू औँठीको प्रकारमा विभिन्न किसिमका औँठीहरू छन्। जस्तै : हिना औँठी, नाम लेखिएको औँठी, तुसिपु औँठी (काक्रोको बियाँ), असरफी औँठी, हिरा, नवरत्न जडित औँठी आदि ।

माथि उल्लेखित विभिन्न औँठीहरू, विभिन्न संस्कारमा, जात्रापर्व आदिमा केटाकेटी दुवैले लगाउने गर्छन् ।

खुट्टामा लगाइने गहना

त्याकं: कल्ली : चाँदीको।

सिंहख्वा: कल्ली :चाँदीको जसमा सिंहको मुख उत्कीर्ण गरेको हुन्छ ।

जंगी सेलया कल्ली : चाँदीको भित्र खाली भएको ठूलो खालको गहना ।

तुती बग्गी : चाँदी वा अन्य धातुको, विवाहको वेलामा विशेष गरेर ससुराले बहारी हुने दुलहीलाई लगाइदिने एक प्रकारको गहनाको रूपमा लिइन्छ तुती बग्गीलाई ।

माथि उल्लेखित गहनाहरू बाहेक अरूपनि अनेक परम्परागत गहनाहरू पनि छन् । आजकल आधुनिक गहना लगाउने चलन आएपनि समय विशेषमा भने परम्परागत गहना लगाउने चलन पनि व्यापक बन्दै गएको छ । नेवाटाइम्सबाट

स्वास्थ्य

दुरा जातिको परम्परागत उपचार विधि

: कुन रोगमा कुन जडीबुटी खाने ?

नेपालमा आधुनिक उपचार पद्धतिको सुरुवात हुनुभन्दा पहिले धामीभाँकीमा मात्रै मान्छेले विश्वास गरेर बस्ने गर्दैन’थे । आधुनिक चिकित्सा पद्धतिको विकास हुनुपूर्व नेपालका अधिकांश जातिमा एकजना वैद्यको व्यवस्था गरिएको हुन्थ्यो । तिनै वैद्यहरूले आयुर्वेदिक उपचार विधि अनुसार विरामीको अवस्था हेरेर विभिन्न जडिबुटी खुवाउने गर्थे ।

दुरा समुदायमा पनि विरामी हुँदा खुवाउने जडीबुटीको सूची छुट्टै छ । यो समुदायमा कसैलाई कुनै रोगव्याधी लागेको खण्डमा आफ्नै खेतबारी, जंगल र पहाडमा पाइने जडीबुटीहरूको प्रयोग गरी उपचार गर्ने परम्परा रहेको आदिवासी जनजाति अनुसन्धान तथा विकास केन्द्रबाट प्रकाशित दुरा संस्कृति र समुदायमा आधारित अनुगमन तथा सूचना प्रणाली नामक कृतिमा उल्लेख छ ।

तुर्लुङकोटका शेरबहादुर दुराले विगत लामो समयदेखि गाउँको कसैलाई गानो गोला, ज्वरो, जण्डिस, अरूची, ग्यास्ट्रिक र हातगोडा सुनिँएका विरामीहरूले यही विधिबाट उपचार गर्दै आएका छन् । उनकोमा आफ्नो गाउँका साथै अन्य छिमेकी गाउँहरू भोर्लेटार, पोखरा, काठमाडौँबाट समेत चिने जानेकाहरू मार्फत् औषधि माग्न आउने गर्छन् ।

जडीबुटीहरूको उपलब्धता, प्रयोग र मात्राका सम्बन्धमा दुराहरूमा परम्परागत ज्ञान रहेको पाइन्छ । दुराहरूले विभिन्न रोगहरूमा फरक-फरक किसिमका जडीबुटीहरू प्रयोग गर्ने गर्छन् ।

दुराहरूले कुन जडीबुटी के-केको लागि र कसरी प्रयोग गर्छन् ?

रुदिलो – रुदिलोको प्रयोग ज्वरो आएमा र मुखमा खटिरा आएमा प्रयोग गरिन्छ । यसको पात र जरा ओषधिको रुपमा प्रयोग गर्ने गरिन्छ । यसको पातलाई थिचेर टाउकोमा लेप लगाउने, जरालाई घोटेर वा थिचेर लगाउने गरिन्छ ।

डाडुभ्भार (ठूलो खाले) – यो जडीबुटीको प्रयोग बच्चाको टाउकोमा खटिरा आएमा प्रयोग गर्ने गरिन्छ । यसको पातलाई थिचेर त्यसको रसले नुहाउने गरिन्छ ।

गन्धेभ्भार – हात/खुट्टा काटेमा गन्धेभ्भारको पात लगाउने गरिन्छ । यसको पातलाई निचोरेर रस निकाली काटेको भागमा लगाउने गरिन्छ ।

वासूकी – वासूकी भन्ने जडीबुटीलाई ज्वरो, ग्याष्ट्रिक रोगको निवारणको लागि प्रयोग गरिन्छ । यसको फललाई पकाएर रस पिउँदा सो समस्या निवारण हुन्छ भन्ने विश्वास छ ।

गुभ्रौँ – पिसाब रोकिएमा वा गर्मी भएमा गुभ्रौँको प्रयोग गर्ने गरिन्छ । यसको लहरालाई पिसेर रस बनाई पिउँदा उक्त समस्या समाधान हुन्छ भन्ने मान्यता राखिन्छ ।

विरालेको लहरा – पेट पोलेको समस्यालाई विरालेको लहराले समाधान गर्ने बताइन्छ । विरालेको लहराको बोका बोक्रालाई पानीमा भिजाउने र यसबाट निस्क्रेको चिप्नो भोल पिउने, अर्कोतर्फ अलैंची र चिप्ले किराको फूल मिसाएर पनि उक्त समस्याको निवारण गर्न सकिन्छ भन्ने मान्यता छ ।

मालवु केराको जरा – मालुवा केराको जरालाई आँतमा गर्मी भएको खण्डमा प्रयोग गर्ने गरिन्छ । उक्त समस्याको लागि मालुवाको जरा कुटेर रस पिउने गरिन्छ ।

पुरानेको लहरा – आँखामा फूलो परेमा पुरानेको लहरा लगाउने चलन पाइन्छ । यसको लहरा काटने र लहरालाई मुखले जोडले फुक्ने गरिन्छ । लहराको स-सानो छिद्रबाट निस्कने पानीको रसलाई आँखामा आइडुपको रूपमा लगाउने गरिन्छ ।

बेतलौरी – गर्मी भएमा बेतलौरीको प्रयोग गर्ने चलन दुरा समुदायमा पाइन्छ । आँतमा भित्री ज्वरो आएमा पनि बेतलौरीको रुखको डाँठलाई थिचेर रस निकाली पिउने गरिन्छ । यसले उक्त समस्यालाई निको गराउँछ भन्ने मान्यतार राखिन्छ ।

हडचुर – हडचुर भन्ने जडीबुटी हातखुट्टा भाँचिएमा प्रयोग गर्ने गरिन्छ । यसको प्रयोग बोक्रालाई पिसेर भाँचिएको ठाउँमा डोरीले बाँध्ने र सोही औषधि लगाउने गरिन्छ ।

शिकारी लहरा र जरा – शिकारी लहरा र त्यसको जरा टाउको दुखेको उपचारको लागि प्रयोग गरिन्छ । हड्डी भाँचिएमा र मर्किएमा यसको लहरालाई घाममा सुकाउने र सुकेको लहरालाई ढिकीमा कुटेर पीठो बनाई चामलको पीठोसँग मिसाएर पुवा वा रोटी बनाएर खाने गरिन्छ ।

थिचौं, कन्धने लहरा, हरचुल – यी तीन जडीबुटी ढाड दुखेको, हड्डी भाँचिएको र मर्किएको ठाउँमा लगाउने गरिन्छ । त्यसमा यसका लहरा गाना आदि काम लाग्छन् । कन्धनेको गाना र हरचुलको बोक्रा ढिकीमा कुटेर पीठो बनाई चामलको पीठोसँग मिसाएर पुवा, रोटी बनाएर खाने गरिन्छ । साथै लेप लगाउने पनि गरिन्छ ।

आकाशवेली भ्भार – जण्डिसको लागि आकाशवेली भ्भारको प्रयोग गर्ने गरिन्छ । लहरालाई थिचेर त्यसको रस पिउने, भ्भार ओछ्याएर सुकाएर पनि त्यसलाई पिस्न सकिन्छ ।

गाइखुरे – गाइखुरे भन्ने जडीबुटीको डाँठ/जराको प्रयोग हड्डी भाँचिएमा गरिन्छ । डाँठ र जरालाई पिसेर पीठो बनाई रोटी बनाएर खाने गरिन्छ ।

सुनगाभा/भ्याउ फूल – हड्डी भाँचिएमा यसको डाँठ र फूलको प्रयोग गर्ने गरिन्छ । डाँठ वा फूललाई पिसेर पीठो बनाउने र भाँचिएको ठाउँमा लगाई काप्नो बाँध्दा यसको सही उपचार पाइन्छ भन्ने मान्यता राखिन्छ ।

भुईँचम्पा – भुईँचम्पाको जरा र गानोलाई हात/खुट्टा भाँचिएको समस्या समाधानको लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ । यसको जरालाई पिसेर भाँचिएको ठाँउमा लेप लगाई बाँसबाट बनेको काप्नोले बाँध्ने गरिन्छ ।

रानी सिन्का भ्भार – रानी सिन्का भ्भारलाई पेट दुखेको वेलामा लगाउन सकिन्छ । ग्याष्ट्रिक भएको अवस्थामा बोटको कलिलो भागलाई थिचेर/माडेर सुती जस्तै गरेर खाने गरिन्छ ।

ABCD खबर
हामी सबैको खबर

“ABCD खबर हामी सबैको खबर”

ABCD Khabar Media
abcdkhabar.com.np

Jagati-8, Bhaktapur, Nepal
01-6611936, 9841394387, 9841334113
abcdkhabar@gmail.com

सरकारले..

अगुवाहरुले अनुरोध गरेका छन् । तिनै वास्तविक यथार्थतालाई शिरोपर गर्दै आमनेपानी नागरिकका आ-आफ्ना भाषा, धर्म, संस्कार, संस्कृति, परम्परा, रीतिरिवाजको समान गर्न पनि त्यतिकै अपरिहार्य भएको बताइएको छ । यसर्थ कुनै अवाञ्छित गतिविधिमा सम्म्लन भइ समाज, नगरमा धमिलो वातावरण सिर्जना गर्न-गराउन चाहने तत्वदेखि सतर्क रहन पनि आमनागरिकको आग्रह छ । त्यस्तै हिन्दू धर्मको नाममा धार्मिक र जातीय द्वन्द्व निम्त्याउन बखेडा सिर्जना गर्ने निहित स्वार्थी तत्वहरुले विजारोपण गर्न खोजिरहेको घातक गतिविधिलाई सरकारले तत्काल नियन्त्रण र निगरानी बढाउन अत्यावश्यक भएको पनि सर्वसाधारण नागरिक हरूको माग रहेको छ । यस्ता अवाञ्छित गतिविधिलाई सामान्य ढंगले लिदै घोलिने मात्र हो भने, तिनले भोलि कुनै पनि समयमा नेपालीको एकता, सदभाव, सहिष्णुता, समझदारीलाई तोड्न कुनै कसर बाँकी नराख्ने आशंका गरिन थालिएको छ । अतः त्यस तर्फ सरकार र सम्बद्ध निकायले निरपक्ष र समवेदनशील बनि वेले मा सचेतना अपनाउन पनि जरुरी भइसकेको बताइन्छ । सोहीवि परिणामस्वरूप धरान नगरीमा हिजोअ्रिस्त अग्रिय घटना घटन सक्ने सम्भावना बनेको जानकारीहरु उपमहानगरका मेयर हर्क सम्पाडले आपसी सदभाव र एकता कायम राख्न नगरवासीलाई अपिल गरेका छन् । मेयर सम्पाडले शुक्रवार एक वक्तव्य जारी गरी केही दिनदेखि भइरहेको धार्मिक तथा सामाजिक विवादले धरानलाई संवेदनशील् बनाएको उल्लेख गरेका छन् । वक्तव्यमा उनले भनेका छन्, ‘सबै ले संयमित र संवेदनशील भएर सबै पक्ष, समुदाय र हरेक नागरिकको भावना प्रतिविम्बित हुने गरी आपसी सदभाव, भाइचारा र एकताक कायम गर्न सम्पूर्ण आम धरानवासीलाई हार्दिक अपिल गर्दछु ।’ केहीदिन अघि धरानमा आन्दोलनकै रुपमा आदिवासी समुदायका मानिसहरुले सार्वजनिक रुपमा गोरु काटेर खाएका थिए । सोको विरोध गर्दै केही हिन्दु धर्मका अगुवाहरुले भदौ ९ गते धरानमा पुगेर प्रदर्शन गर्ने घोषणा गरेका थिए । जसका कारण सामाजिक सदभाव भड्किएर हिंसा मच्चिन सक्ने भय उत्पन्न भएपछि, मेयर सम्पाडले वक्तव्य जारी गरी सदभाव कायम गर्न अपिल गरेका हुन् । भदौ ९ गते धार्मिक हिंसा हुन सक्ने अनुमान गरी स्थानीय प्रशासनले भदौ ९ गतेको दिन निषेधाज्ञा जारी गरेको छ ।

संभावित्र दुर्घटनालाई लिएर धरानका सबै राजनीतिक दलहरुले सदभावको अपिल गरेका छन् । संयुक्त वक्तव्य जारी गर्दै दलहरुले सम्भावित दुघर्टना रोक्न शनिवार धरानमा तय गरिएका सबै कार्यक्रम स्थगित गर्न आग्रह गरेका छन् । परिस्थितिको गाम्भीर्यतालाई मनन गर्दै सामाजिक सञ्जाल लगायतबाट सामाजिक सदभाव खल्बालिने सामग्रीहरू पोष्ट, शेयर तथा कमेन्ट नगरिदिन सबैमा अपिल गरिएको छ । वक्तव्यमा भनिएको छ, ‘अतः भोलि भाइ ९ गते सम्बन्धित पक्षहरुबाट धरानमा आयोजना गर्न लागिएका पुर्वनिर्धारित कार्यक्रमहरू स्थगित गरी वातावरण सहज बनाउन भूमिका निर्वाह गरिदिन हुन हार्दिक अनुरोध छ ।’ दलहरुले सामाजिक द्वेष तथा आस्था भावनामा ठेस पुर्याउने गतिविधि नगरिदिन आग्रहसमेतव गरेका छन् । धरानमा देखा परेको धार्मिक तथा सांस्कृतिक विवाद वार्ताको माध्यमबाट हल गर्न पहलकदमी लिने दलहरुले प्रतिबद्धता समेत जनाएका छन् । धार्मिक द्वन्द्वको खतरा बढेर गएपछि स्थानीय प्रशासनले धरानमा निषेधाज्ञा जारी गरेको छ भने जनप्रतिनिधिहरुले संयमता अपनाउन सर्वसाधारणमा अपिल गरेका छन् । यस्तै जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुनसरीले

धरान उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्र निषेधाज्ञा जारी गरेको छ । धार्मिक-साम्प्रदायिक, जनस्वास्थ्य संकट तथा शान्ति सुरक्षाको संवेदनशीलतालाई समेत मध्यनजर राखी संक्रामक रोग ऐन २०२० को दफा (२) तथा स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ को दफा ६ को उपदफा (३) बमोजिम शुक्रवार राति १२ बजेदेखि शनिवार राति १२ वजेसम्म निषेधाज्ञा जारी गरेको हो । प्रमुख जिल्ला अधिकारी हुमकला पाण्डेले शुक्रवार सूचना जारी गर्दै ि धरान उपमहागनर क्षेत्रभित्रका सबै वडाहरूमा सामाजिक, धार्मिक, राजनीतिक सभा, भेला र प्रदर्शन नगर्न आग्रह गरेका हुन् । तर अत्यावश्यक काम भने सुरक्षा निकायसँगको समन्वयमा गर्न सकिने सूचनामा उल्लेख छ । निषेधाज्ञा धरान उपमहानगरपालिकाप्रवेशगर्नेपश्चिम बाटो बराहक्षेत्र नगरपालिका-१ मा पर्ने भन्डा चोकदेखि धरान तर्फको क्षेत्र, पश्चिम दक्षिण रामधुनी नगरपालिका-६ वाट बराहक्षेत्र नपा-३ नडाहा चोकबाट धरान तर्फको क्षेत्रमा लागू हुनेछ । त्यस्तै इटहरी उपमहानगरपालिका-२० तरहरा पानीपियादेखि उत्तर धरानतर्फको क्षेत्र र धरान उपमहानगरपालिका -५ प्रवेश गर्ने पूर्वी केरावारीबाट धरान तर्फको क्षेत्र तथा धनकुटा जिल्ला साँपुशीगढी गाउँपालिका-६ भेडेटारबाट धरान तर्फको क्षेत्रमा निषेधाज्ञा जारी गरिएको छ ।

प्रज्ञा.....

अनुमोदन, प्रतिष्ठानको नियमावली २०६७, कलाकार तथा कर्मचारी सेवा सम्बन्धी नियमावली २०७७ र आर्थिक प्रशासन नियमावली २०७९ का केही नियममा समसामयिक संशोधनका कार्यसूची छन् । पूर्व कुलपति काइँलाले राज्यले प्राज्ञिक निकायलाई पर्याप्त बजेट नदिएर उपेक्षा गर्ने गरेको बताउँदै बजेट वृद्धिका लागि प्रतिष्ठानका कुलपति र सदस्य सचिव मन्त्रालयका उपसचिव तथा सहसचिवको कार्यक्षमा धाउनु पर्ने वाध्यता आफूहरूले पनि व्यहोरेको उत्कण्ठा सुनाएका थिए । यस अवसरमा प्रतिष्ठानका कुलपति भूपाल राईले सबै भाषा, सबै ज्ञान, सबैको प्रज्ञा-प्रतिष्ठान भन्ने उद्घोष सहित आफूहरूले कार्य प्रारम्भ गरेको उल्लेख गर्दै व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिकापछि प्राज्ञिक क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेमा प्रस्ताव गरेका थिए । राजनीतिज्ञ र कर्मचारीतन्त्रले प्राज्ञिक क्षेत्रलाई महत्त्व नदिएको गुनासो गर्दै कुलपति राईले ज्ञान र विचारको विकेन्द्रीकरण गर्ने पक्षमा आफूहरू अग्रसर रहेको बताए । यस्तै भाषा आयोगका अध्यक्ष गोपाल ठाकुरले सबै राष्ट्रभाषाको प्रज्ञा-प्रतिष्ठान हो भन्ने मान्यता र सोचलाई आत्मसात् गरेर काम गर्न सुझाव दिए । नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका कुलपति निशा शर्माले प्रज्ञा-प्रतिष्ठानलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न कानुन संशोधन हुनु पर्नेमा जोड दिए । त्यस्तै ललितकला प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका कुलपति नारदमणि हातंम्छालीले तीन वटै प्रज्ञा-प्रतिष्ठान विच सहकार्य हुनुपर्ने आवश्यकता औल्याए ।

त्यसैगरी प्रतिष्ठानका उपकुलपति विमलकृष्ण श्रेष्ठ विमल निभाले प्राज्ञिक क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण काम गर्ने बताए । कार्यक्रम सञ्चालनका क्रममा प्रतिष्ठानका सदस्य सचिव डा.धनप्रसाद सुवेदीले प्रतिष्ठानलाई समावेशी चरित्रको बनाउँदै सबैलाई समेट्ने बताए । कार्यक्रममा प्रतिष्ठानको नयाँ प्रकाशन ‘समाज अनुसन्धान’ पत्रिका विमोचन गरिएको थियो । यस पत्रिकाको प्रधान सम्पादकमा प्राज्ञ परिषद् सदस्य तथा सामाजिक शास्त्र विभाग प्रमुख डा.कौशिला रिसाल, सम्पादन मण्डलमा प्राज्ञसभा सदस्यद्वय नारायणप्रसाद मरासिनी र नवीन जिरेल, गोकुल पोखरेल, प्रकाश थापा मगर ,सरोजदिलु र कार्यकारी सम्पादकमा नारायण शर्मा रहेका छन् । कार्यक्रममा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री एवम् प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका संरक्षक

सुदन किरातीका पिता हर्कबहादुर राई कीर्तिशेष भएकाले अनुपस्थित रहे । सो शोकाकुल घडीमा उहाँका पिताप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली तथा मन्त्री किराती लगायत परिवारजनमा प्राज्ञ सभाले गहिरो समवेदना प्रकट गरेको थियो ।

आठौँ....

आफ्ना प्रस्तुति राखेका थिए । यसै गरी भाषा प्रविधि र लोक साहित्य विषयमा डा.लोकबहादुर लोप्चन, बुद्ध योज्जन, निष्णु थिङ, डा. बालकृष्ण बल लगायतले प्रस्तुति राखेका थिए । यस्तै प्राध्यापक डा.महेन्द्र लावतीद्वारा विशेष मन्तव्य राखेका थिए । यसै क्रममा तामाङ बोन साहित्य सम्बन्धी अन्तरक्रियामा डा. मुक्तसिंह लामा, खोजराज गोले र टेकबहादुर मोक्तान वक्ताको रूपमा सहभागी थिए ।

महोत्सवको दोस्रो दिन विहीवार राजनीतिक विश्लेषक सिकेलालको विशेष प्रवचन राखेका थिए । उक्त दिन रवीन्द्र थिङ, रमेश घिसिङ, अञ्जु मोक्तान, निमा मोक्तान, खोजराज गोले, धनबहादुर तामाङ लगायतले कार्यपत्र प्रस्तुत गरे ।

यसैगरी सोही दिन पञ्चकन्या गाउँपालिका नुवाकोटका अध्यक्ष तेजबहादुर तामाङ र मण्डनदेउपुर नगरपालिका काभ्रेका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत डा. लोकबहादुर लोप्चनसँग स्थानीय सरकार सम्बन्धमा अन्तरसंवाद गरिएको थियो ।

तामाङ समुदायले प्रत्येक वर्ष भदौ ६ गतेका दिनलाई तामाङ पहिचान दिवसका रूपमा मनाउँदै आएका छन् । तत्कालीन राणा प्रधानमन्त्री भीम शमशेरको पालामा सरदार बहादुर सुवेदार मेजर जंगवीर तामाङ नेतृत्वको टोलीले प्रधानमन्त्रीसमक्ष आफूहरूलाई ‘तामाङ’ भनियोस् भनि माग पत्र राखेका थिए । सोही मागलाई सम्बोधन गर्दै भीम शमशेरले वि.सं. १९८९ भदौ ६ गते नेपाल सरहदभित्र विभिन्न नामले बोलाइने जातिलाई ‘तामाङ’ लेख्न-लेखाउन सनदपत्र जारी गरेकाले सोही दिनलाई तामाङ पहिचान दिवसका रूपमा मानिएको महोत्सवका संयोजक निष्णु थिङको भनाइ छ । त्यसअघि तामाङहरूलाई भोटे, लामा, मुमी आदि भन्ने गरिएको थियो ।

एमसीसी....

र जबस् मोर्चाले संघीय राजधानी काठमाडौँमा एमसीए नेपालको कार्यालय अघि जनप्रदर्शन गरेको छ । एमसीसी परियोजना राष्ट्रघाती भएको निकर्ष निकाल्दै नेकपाले गत ५ भदौमा चरणबद्ध आन्दोलनको घोषणा गरेको थियो । नेकपाले १२ बुँदे सम्झौता सम्बन्धमा अमेरिकाले आफ्नो धारणा सार्वजनिक नगरेसम्म नेपालमा एमसीसी कार्यान्वयन हुन नदिन चेतावनी दिएको छ । ‘ एमसीसी राष्ट्रघाती छ । संघीय संसदले व्याख्यात्मक टिप्पणी सहित एमसीसी कार्यान्वयन गर्ने भनेर १२ बुँदे सम्झौता पारित गरेको छ । दुई वर्ष बित्न लाग्दासमेत अमेरिकाले कुनै धारणा सार्वजनिक गरेको छैन । नेकपा स्रोतका अनुसार, ‘कम्तीमा पनि १२ बुँदे सम्झौता कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा अमेरिकाको आधिकारिक धारणा नआएसम्म कार्यान्वयन हुन नदिने बताइएको छ।

रोहित..

भेटघाट तथा छलफल गर्‍यो ।

भेटघाटमा अध्यक्ष रोहितले कम्युनिस्ट आन्दोलन दाल, भात र ढुकुको समस्या समाधानको आन्दोलन मात्र नभई सांस्कृतिक आन्दोलन पनि भएको बताएका छन् । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका कार्यकर्ताहरु निरन्तर जनताको निस्वार्थ सेवामा समर्पित रहेको बताउँदै उनले नेर्मकपाले कार्यकर्ताहरुको वैचारिक प्रशिक्षणमा जोड दिइरहेको बताए ।

पुँजीपति वर्गको तुलनामा कामदार वर्ग संग राज्यसत्ता चलाउने राजनीतिक र कुटनीतिक अनुभवको कमी भएको कारणले समाजवादी देशहरुमा पनि पुँजीवाद पुनर्स्थापनाको सम्भावना रहने बताउँदै उनले यसबारे कम्युनिस्ट कार्यकर्ताहरु निरन्तर सचेत रहनु पर्ने बताए ।

भेटघाटमा लेखक विजय प्रसादले वर्तमान आन्दोलन र सङ्घर्षबाट नै भविष्यको समाजवादको चरित्र निर्धारण हुने बताउँदै कम्युनिस्ट पार्टीहरु सधै जनतासंग

जोडिएर रहनुपर्ने बताए । विभिन्न देशहरुको समाजवादी आन्दोलनबाट सिक्नुपर्ने बताउँदै उनले भौतिक परिवर्तनमा मात्रै जोड दिएर वै चारिक आन्दोलन र जनताको राजनीतिक प्रशिक्षणलाई महत्त्वमा नराख्दा धेरै देशका कम्युनिस्ट पार्टीहरु असफल भएको उदाहरण दिए ।

भेटमा भारतीय प्रतिनिधि मण्डलका सदस्यहरु सुधनवा देसपाण्डे, पी. अम्बेडकर, विनुथा, रोजा प्रसाद र नेपाली मित्र प्रमेश पोखरेलको सहभागिता थियो । नेर्मकपाका केन्द्रीय सदस्य सुनिल प्रजापतिलगायतका नेताहरुको उपस्थित थियो ।

भेटघाट अघि टोलीलाई भक्तपुरको खौमा स्थित लायकुमा भक्तपुर नगरपालिकाका प्रमुख मेयर सुनील प्रजापतिले स्वागत गरेको थियो । त्यस्तै टोलीले लायकु र टौ मढी क्षेत्रका ऐतिहासिक सम्पदाहरु अवलोकन गर्नुका साथै ख्वप कलेज, ख्वप अस्पताल र ख्वप ईन्जिनीयरिङ कलेज र स्थानीय भक्तपुर वचत द्वारा संचालित आदर निकेतनको पनि अवलोकन गरेको थियो ।

साम्राज्यवाद तथा उपनिवेशवादको विरोधमा क्युवा र ल्याटिन अमेरिकी जनताको संघर्षको विषयमा लेखक विजय प्रसादले निरन्तर कलम चलाउँदै आएको छ । पत्रकार, राजनीतिक विश्लेशक, इतिहासकार, साम्राज्यवाद र उपनिवेशवाद विरोधी मार्क्सवादी बुद्धिजीविका रूपमा अन्तर्राष्ट्रिय वामपन्थी आन्दोलनमा परिचित लेखक विजय प्रसाद भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी (मार्क्सवादी) निकट प्रकाशन संस्था प्लेष्टर्बर्ड बुक्सका प्रधान सम्पादक पनि हुन । ईराक, अफगानिस्तान, लिबिया र सिरियाका अमेरिकी साम्राज्यवादी आक्रमण, भारतको दलित समुदाय, हिन्दुत्व, प्यालेष्टाईन, अरब आन्दोलन, दक्षिणी गोलाद्ध, रसियाली अक्टोवर क्रान्ति, जलवायु परिवर्तन, तेस्रो विश्वमा समाजवादी आन्दोलन आदी विभिन्न विषयमा उनका दुई दर्जन भन्दा बढी पुस्तकहरु प्रकाशित छन् । उनले क्युवाली समाजवाद तथा क्युवाली क्रान्तिको पक्षमा लेख्दै आउनुका साथै एक्येबद्धता आन्दोलनमा सहयोग पुर्‍याउँदै आएको छ ।

एकिकृत .

बसेको र राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त गरेको छैन भनेर ओलीले हामीलाई बोलाउने नदिएको पनि उल्लेख गरे । सुन तस्करीको छानविनका लागि उच्चस्तरीय समिति गठन गर्नु पर्ने माग राखेर एमालेले गरेको संसद अवरोध खुलाउने विषयमा छलफल गर्न प्रधानमन्त्रीले अधिल्लो हप्ता राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त राजनीतिक दलको बैठक बोलाएका थिए । राष्ट्रिय मान्यता पाउने दलमा नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले, नेकपा माओवादी केन्द्र, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी, जनता समाजवादी पार्टी र जनमत पार्टी मात्र भएकाले एकीकृत समाजवादी पार्टीलाई उक्त बैठकमा बोलाइएको थिएन । अध्यक्ष नेपालले सो बैठकमा आफूहरूलाई नबोलाउनुको कारण ओली नै भएको बताउँदै नेता नेपालले एमाले अध्यक्ष ओलीले आफूलाई विगतमा राष्ट्रपति बन्न प्रस्ताव

गरेको भनिए पनि त्यो गलत भएको पनि बताए । ‘केपी ओलीलाई जब राष्ट्रपति पद पाउनका लागि मतलब लागेको थियो, मसँग भेट्न खोजे । तर मलाई प्रस्ताव राखेनन् । अहिले के भन्छन्, मैले प्रस्ताव राखेको थिए । तर उनले राखेकै थिएनन् । प्रस्ताव राखेर पनि म मान्थे वा मान्दिन थिए । त्यो आफ्नो ठाउँमा छ । प्रस्ताव नै राखेको होइन, बरु आफूलाई प्रचण्डले भने राष्ट्रपतिको प्रस्ताव गरेको तर आफूले अस्वीकार गरेको नेता नेपालले बताए । पार्टीलाई त्यसै छाडेर राष्ट्रपति हुँदा आलोचना हुने भएकाले आफूले राष्ट्रपति हुने इच्छा नगरेको उनले बताए । ‘म राष्ट्रपतिमा साच्चै इच्छुक थिइनँ किनभने,विद्रोह गरेर पार्टी बनाइएको छ । म राष्ट्रपतिमा गएँ भने हामीलाई ल्याएर बाटोमै छोडिदिनुभयो भनेर आलोचना आउँछ भनेर मैले इच्छा व्यक्त गरिनँ’, सबै कार्यकर्तालाई हरिबिजोग बनाएर राष्ट्रपति पदमा जानुहुँदैन भन्ने परेको अध्यक्ष नेपालको भनाइ थियो ।

अपाङ्गता.....

क्लबका प्रमुख संरक्षक प्रवेजअलि सिद्दिकी र अध्यक्ष तुलाधरले संयुक्त रुपमा अपाङ्गता तथा फरक क्षमता भएकाहरुलाई सो हाते साईकल हस्तान्तरण गरेका थिए । सो अवसरमा बोल्दै पूर्वमन्त्री राईले यो सहयोग अतिनै महत्वपूर्ण भएको बताउदै यस्तो सहयोगले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको दिनचर्यालाई सहज बनाउनुका साथै यसको प्रयोगले आत्मबलसमेत बढाउने बताए । पूर्वमन्त्री राईले आफू जस्ता राजनीति गर्नेहरुको ध्यान नपुगेको हेर्दा सानो देखिने यस्ता सहयोगहरु अपाङ्गता भएकाहरुको जीवनका लागि निकै अर्थपूर्ण रहेको बताउदै युनेस्को बाँकेले लामो समयदेखि पिछिडिएका र विपन्न वर्गका लागि धेरै राम्रा कामहरु गर्दै आएकोमा संस्थामा आबद्ध सबैप्रति आभारसमेत व्यक्त गरेका थिए । प र ि र य ा े ज न ा क ी संयोजक बिनिता आरसीले नेपालगन्ज उपमहानगरपालिका, कोहलपुर नगरपालिका, राप्तीसोनारी गाउँपालिका, जानकी गाउँपालिका, ढुडुवा गाउँपालिका र खजुरा गाउँपालिकाका अपाङ्गता तथा फरक क्षमता भएका महिला पुरुषको छनोट गरेर ट्राईसाईकल सहयोग गरिएको जानकारी दिएका थिए । क्लबका संरक्षण अधिकृत गुलाम गौसले संचालन गरेको वितरण कार्यक्रममा क्लबका कार्यकारी निर्देशक साजिद अलि सिद्दिकी, कार्यक्रम अधिकृत नदिम शाह, सल्लाहकारहरु सिराज खान, नरेन्द्र थापा र राकेश मिश्र लगायतको उपस्थिति थियो ।

गोरखाली...

नेपाली नागरिकले स्वेच्छाले विदेशी नागरिकता लिएमा स्वतः नेपाली नागरिकता कायम रहने छैन’ भन्ने उल्लेख भएकोले सो व्यवस्था ब्रिटिस गोरखालीहरुमा पनि लागु हुने र त्यसले नेपाल र स्वयम् बेलायतमा बस्ने गोरखालीहरु दुवैलाई घाटा पुग्ने बताए । सम्योजक तामाङले विश्वभर छरिएका अरु नेपाली नागरिक र ब्रिटिस गोरखाहरुको प्रकृति फरक रहेको प्रष्ट पार्दै ब्रिटिस

गोरखाहरु आफ्नो स्वेच्छाले भन्दा देशको तत्कालीन आवश्यकताले ब्रिटिस सेनामा भर्ती भएको यथार्थ राज्यले विसर्नु नहुने बताए । उक्त अवसरमा सम्योजक तामाङले नेपाली नागरिकताको निरन्तरता किन ? भन्ने सवालमा सन् १८१६ को सुगौली सन्धिताका गोरखाहरुलाई तत्कालीन नेपाल सरकारले बेलायती सेनामा पठाउने र त्यसको बदलामा तत्कालीन इष्ट इण्डिया कम्पनीले नेपाल माथि आक्रमण नगर्ने सर्त अनुसार सो प्रचलन चलेको बताउदै नेपाली नगरिकताबाट बञ्चित गराइए गोरखाहरु राज्यविहीन मात्रै नभएर देशमा विभिन्न क्षति हुने ठहर सहित विदेशी मुद्रा नभित्रिने र पुँजी पलायन हुने, गोरखालीहरुको बेलायत बसाई असुरक्षित र राज्यविहीन हुने खतरा, गोरखालीहरु नेपालबाट लोप हुने तथा देशले दक्ष जनशक्ति गुमाउने, गोरखा सै निक भाडाका सैनिक र गुलामका रुपमा परिचित हुनुका साथै त्यसले विश्वभरका गोरखाहरुको पहिचान खराब र खतरामा पर्ने सम्योजक तामाङले उल्लेख गरे ।

मन्त्री.

उपचार गराइरहेको थियो । स्वर्गीय राई को पार्थिव शरीर गृह जिल्ला भोजपुर लैजाने तयार गरिए पनि प्रतिकूल मौशमका कारण पशुपतिस्थित विद्युत शवदाह गृहमा अन्तिम संस्कार गरिएको थियो । यसअघि उहाँको पार्थिव शरीरलाई अन्तिम श्रद्धाञ्जलीका लागि वीर अस्पतालवाटै सीधै पुल्चोकस्थित मन्त्री निवासमा बिहान ९ बजेदेखि दिउँसो भन्डै २.३०बजेसम्म राखिएको थियो । यस अवसरमा सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुण्यकमल दाहाल प्रचण्डदेखि मन्त्रिपरिषदका सदसहरु,नेकपा माओवादीका शीर्ष नेता, कार्यकर्ता, अन्य पार्टीका नेता, उच्च पदस्थ प्रहरी अधिकृत, कर्मचारी, सामाजिक संघसंस्थाका प्रतिनिधि, शुभेच्छुक, इष्टमित्र, नरनाता, आफन्त लगायतले खादा र फूलका गुच्छा सहित श्रद्धाञ्जली अर्पण गरेका थिए । स्वर्गीय राईका मन्त्री किराती सहित चार छोरा र चारै जना छोरी छन् ।

२९ वर्ष...

बढाउँदै लैजाने योजना रहेको निगमका प्रवक्ता रमेश पौडेलले जानकारी दिएका छन् । उडान तालिकाअनुसार बिहान ८:१५ मा भैरहवाबाट उडेको जहाज ९ वजे काठमाडौँमा अवतरण गर्नेछ । तत्पश्चात् ट्रान्जिट भई हडकड जाने यात्रु हडकड जाने उडानमा र दिल्ली जाने यात्रु दिल्ली जाने निगमकै कनेक्टिड उडानमा चढ्ने छन् । यात्रुको सुविधाका लागि चेक-इन गार्दकै बखत गन्तव्यसम्मकै बोर्डिङ पास दिने र लगेज सीधै गन्तव्यमा लिने व्यवस्था मिलाइएको निगमले जनाएको छ । यात्रुहरूले निगमको कार्यालय वा निगमको वेबसाइटमा लगइन गरी अनलाइन टिकट पनि लिन सक्ने जनाएको छ ।

आँखा पाक्ने रोगका लक्षण देखिएमा घरमा स्याहार गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु

- वरफले आँखा सेक्ने।
- सेक्दा आँखा बन्द गरेर वा सफा रुमालले सेक्ने।
- आँखा नमिच्ने र आँखामा पानी नछ्याप्ने।
- आँखा छोइसकेपछि सावुन पानीले राम्रोसँग हात धुने।
- प्रशस्त मात्रामा पानी र पोषिलो खाना खाने।
- वाहिर घाममा जाँदा कालो चरुमा लगाउने।
- संकमित व्यक्तिले प्रयोग गरेका रुमाल, टावेल, सिरानी, तन्ना आदी दैनिक धुने।
- संकमित व्यक्तिले प्रयोग गरेको सामान अरुलाई प्रयोग गर्न नदिने।
- स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाहबिना जथाभावी औषधी प्रयोग नगर्ने।
- दुष्टि कम हुने लगायका आँखा सम्बन्धी समस्या बढेमा तुरुन्त स्वास्थ्य संस्थामा सम्पर्क गर्ने।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

* स्वतन्त्र पत्रकार, प्रकाशक/सम्पादक: विश्वराज किरात *मो. 9851313657, 9803166533 *फ्याक्स नं. 55429941
* विशेष प्रतिनिधि: आई. वी. लिम्बू
* प्रमुख व्यवस्थापक: वी.के. बान्तवा राई
* कानुनी सल्लाहकार: अधिवक्ता जुनमाया राई
*

G.P.O. Box No. 7412 * Charkhalroad, Dillibazar, Kathmandu
* email: sumnimaweekly@gmail.com
* कम्प्युटर : श्रीसा मगर
* मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौँ ।